

Půjčuj, rozmnožuj,
rozšiřuj!

ŘÍJEN

1997

OBSAH

Zjevená pravda	1
Kdo je spasen?	3
Povodeň	8
Radost dávat a umění přijímat	9
Rozvoj osobnosti	11
Trendy	14
Domácí škola	15
Rodičovská příkázání	23
Krize vedení	23
Operativní rozhodnutí	31

ZJEVENÁ PRAVDA

Snad každý člověk chce být moudrý, vzdělaný a mít přehled. Získáváme znalosti o lidech, přírodě, vědách všeho možného druhu, o historii, hudbě, atd. Dobře víme, že i ty nejobsáhlejší znalosti jsou omezené. My všichni, kdo toužíme po vědomostech, je musíme nějak získat, musíme se je naučit. Zamysleli jsme se již nad tím, k čemu jsou nám dobré?

Veškerá skutečnost, která nás obklopuje, je zjevená pravda. Jistě jste slyšeli termín objektivní realita. Tato skutečnost může být zdeformována a tím ztratí na opravdovosti. Zdeformovaná pravda není totiž nic jiného než nepravda, tedy lež. Kdo by přijal tisíc lží, deformací nebo subjektivních názorů místo pravdy, je na tom stejně jako ten, kdo nepoznal objektivní realitu vůbec. Proto nám záleží na tom, aby naše znalosti byly založeny na poznání pravdy. Apoštol Pavel napsal:

♦ *Dříve jste však neznali Boha a byli jste otroky bohů, kteří ve skutečnosti bohy nejsou. (Galatským 4:8)*

Pavel říká, že ani jeden falešný bůh bohem není, byli jste otroci přeludu; vaše znalost byla k ničemu; spoléhali jste na neskutečnost, hodili jste kotvu do vzduchu, nezachytili jste se ničeho pevného. Nepravda a lež odhaluje jen to, že pravda musí existovat. Zdeformovat se dá jenom "forma". Bez pravých peněz nemohou být falešné, bez pravého Boha nemohou být falešní bozi. Nepravda, neskutečnost a lež mají s pravdou a skutečností jen společnou koncepci a to, že se za pravdu vydávají.

Jak poznáme pravdu? Nejlépe tak, že si na pravdu "posvítíme" nebo je na ní "posvěceno". Čeština je ve své výstižnosti přímo úžasná. Jestliže si na něco posvítíme nebo vysvětlíme, můžeme poznat pravdu v plném světle, jako objasněnou skutečnost. Kde není světlo, tam není "vidění", vědění ani poznání. Takový člověk tápe a poznává jen deformaci a tmářství.

Jaká další slova jsou odvozena od světla? Například svět, osvěta, svědectví, svědomí, svědčit, posvětit, svatý, svátek, svěcení, svatba, atd. Zaměříme se na slovo svatý, které působí jako ježek v dlaních nesvatého člověka.

2 ZÁPAS O DUŠI

Svatý je svatý ne proto, že je součástí určitého náboženského systému, ale proto, že je osvícen paprskem Božího světla. Další skutečností zůstává, že od Adama přicházejí na svět lidé duchovně slepí. Jenom svatý, v tom pravém slova smyslu, může vidět a vědět, protože vidí pravdu, skutečnost a realitu skrze Boží osvětlení.

- ♦ *Světlem těla je oko. Je-li tvé oko čisté, celé tvé tělo bude mít světlo. (Matouš 6:22)*

Bůh stvořil světlo již první den. O světle se zmiňují stovky veršů Božího slova. Křesťanovy vědomosti jsou osvíceny Božím světlem:

- ♦ *V něm (tj. Ježíši Kristu) byl život a život byl světlo lidí. To světlo ve tmě svítí a tma je nepohltila. Od Boha byl poslán člověk, jménem Jan. Ten přišel proto, aby vydal svědectví o tom světle, aby všichni uvěřili skrze něho. Jan sám nebyl tím světlem, ale přišel, aby o tom světle vydal svědectví. Bylo tu pravé světlo, které osvěcuje každého člověka; ... (Jan 1:4-9)*

Bez Božího světla nemůžeme pochopit souvislosti uspořádání našeho světa. Tím, že poznáme Boží osvětlující a vysvětlující principy, stáváme se světlem, tedy svatými.

- ♦ *Vy jste světlo světa. Nemůže zůstat skryto město ležící na hoře. (Matouš 5:14)*

Svatí jsou posvěceni což doslovně znamená, že jsou odděleni od těch, kdo chodí ve tmě.

- ♦ *Tak ať svítí vaše světlo před lidmi, aby viděli vaše dobré skutky a vzdali slávu vašemu Otci v nebesích. (Matouš 5:16)*

Pán Ježíš Kristus dává naději i nám, když řekl:

- ♦ *Já jsem světlo světa; kdo mě následuje, nebude chodit ve tmě, ale bude mít světlo života. (Jan 8:12)*

Ten, kdo odmítá svatou, tedy poznanou pravdu, a přikloní se raději k temnotám neznalosti, bude odsouzen. Slepota ke

Světlu má mravní povahu zakotvenou v soběstředné zvůli. Duchovní slepota nemá nic společného s tělem, ani s inteligencí.

- ♦ *Soud pak je v tom, že světlo přišlo na svět, ale lidé si zamilovali více tmu než světlo, protože jejich skutky byly zlé. (Jan 3:19)*

Víte co nám světlo odhalí? Naši nahotu před Bohem, jak jsme hříšní a od Boha odděleni. Světlo nám odhalí, proč potřebujeme Spasitele. Světlo nám odhalí co se stalo na kříži i to, že nás Pán Ježíš zastoupil v potrestání, aby vytrpěl trest, který patří nám. Víme, že mnozí namítanou, že Ježíšovo ukřižování je jen biblická ilustrace a podobenství pro důvěřivé pošetilce. Podívejme se kdo je pošetilý:

- ♦ *Kdo však chodí v noci, klopýtá, poněvadž v něm není světla. (Jan 11:10)*

Kdo klopýtá, neprošel osvětou, nemá vysvětlení, není osvícen, není v něm světlo, není v něm znalost, není lampou, není jednoduše ani svatý, ani posvěcený, ani spasený. Jenom svatí jsou znalí té nejdůležitější pravdy o spasení.

- ♦ *Dokud máte světlo, věřte ve světlo, abyste se stali syny světla." (Jan 12:36)*

Světlo odhaluje tmářství a současně nabízí naději:

- ♦ *Já jsem přišel na svět jako světlo, aby nikdo, kdo ve mne věří, nezůstal ve tmě. (Jan 12:46)*

- ♦ *A kde se rozjasní, tam je světlo. Proto je řečeno: Probud se, kdo spíš, vstaň z mrtvých, a zazáří ti Kristus. (Efezským 5:14)*

Až se vám, kteří dosud osobně neznáte Boha, jednou a provždy rozjasní, potom:

- ♦ *... budete děkovat Otci, který vás připravil k účasti na dědictví svatých ve světle. On nás vysvobodil z moci tmy a přenesl do království svého milovaného Syna. (Koloským 1:12-13)*

KDO JE SPASEN?

Křesťan, na rozdíl od následovníků mnoha náboženských systémů, koná dobro, nese ovoce a žije spravedlivě ne proto aby byl spasen, ale proto, že už spasen je:

- ◆ *Spasení není z vás, je to Boží dar; není z vašich skutků, takže se nikdo nemůže chlubit. (Efezským 2:9)*

V biblickém křesťanství je spása příčinou dobrých skutků. Skutky jsou důsledek spásy. Spasený žije spravedlivě tj. správně!

- ◆ *Jsmo přece jeho dílo, v Kristu Ježíši stvoření k tomu, abychom konali dobré skutky, které nám Bůh připravil. (Efezským 2:10)*

Dobré skutky samy o sobě nemohou nikoho vykoupit, protože za naši spásu bylo zapláceno životem Ježíše Krista. Bůh s námi neprovozuje směnný obchod:

- ◆ *„Kdo mu něco dal, aby mu to on musel vrátit?“ Vždyť z něho a skrze něho a pro něho je všechno! Jemu buď sláva na věky. Amen. (Římanům 11:35-36)*

Žijeme-li spravedlivě tedy správně, není to naše zásluha, je to Boží dar. Spravedlivý život je výsledek osobní víry:

- ◆ *Proto také vynaložte všechnu snahu na to, abyste ke své víře připojili ctnost, k ctnosti poznání, k poznání zdrženlivost, ke zdrženlivosti trpělivost, k trpělivosti zbožnost, ke zbožnosti bratrskou náklonnost a k bratrské náklonnosti lásku. (2. Petrův 1:5-7)*

Jaký je smysl duchovního daru, který k víře připojí ctnost, k ctnosti poznání, k poznání zdrženlivost, ke zdrženlivosti trpělivost, k trpělivosti zbožnost, k zbožnosti bratrskou náklonnost a k bratrské náklonnosti lásku? Petr nám odpoví:

- ◆ *Máte-li tyto vlastnosti a rozhojňují-li se ve vás, nezůstanete v poznání našeho Pána Ježíše Krista nečinní a bez ovoce. Komu však scházejí, je slepý, krátkozraký a zapomněl na to,*

že byl očištěn od svých starých hříchů. Proto se, bratří, tím více snažte upevňovat své povolání a vyvolení. Budete-li to činit, nikdy neklopýtnete. (2. Petrův 1:8-10)

Ctnostným, spravedlivým a příkladným životem nezískáme spásu, ta je plně v Boží svrchované ruce. Petr však říká, budeme-li žít poslušně a spravedlivě, naplňujeme své povolání, vyvolení, v podstatě předurčení. Skutky dávají spasenému jistotu, záruku a odvahu hlásat evangelium. Skutky jsou nedílným důsledkem vstupu do Božího království. Zanedbejme poslušnost, správnost žití, a ztratíme ujištění. Ztráta Božího ujištění znamená ztrátu vnitřní křesťanské radosti, nebo hůře, poznání, že dotyčný křesťanem nikdy nebyl.

Máte jistotu spasení? Předstoupili jste před Pána Ježíše Krista s pláčem nad svým hříchem? Předstoupili jste před něj se svým zlomeným a rozbitým JÁ? Vidí svět že jste jiní? Toužíte, žíznete, hladovíte po Boží vůli? Posloucháte Boha? Činíte Jeho vůli? Potom i vám dá nový život:

- ◆ *A dám vám nové srdce a do nitra vám vložím nového ducha. Odstráním z vašeho těla srdce kamenné a dám vám srdce z masa. Vložím vám do nitra svého ducha; učiním, že se budete řídit mými nařízeními, zachovávat moje řády a jednat podle nich. (Ezechiel 36:26-27)*

Kdo je opravdu obrácen, má nové srdce a ducha. Ježíš svými výroky potvrdil, že náš fundamentální problém vychází z našeho srdce. Nenávist má kořeny v srdci:

- ◆ *Slyšeli jste, že bylo řečeno otcům: „Nezabiješ! Kdo by zabil, bude vydán soudu.“ Já však vám pravím, že již ten, kdo se hněvá na svého bratra, bude vydán soudu; kdo snižuje svého bratra, bude vydán radě; a kdo svého bratra zatracuje, propadne ohnivému peklu. (Matouš 5:21-22)*

Nenávist je podle váhy Ježíšových měřtek totožná s vraždou. Bez nená-

4 ZÁPAS O DUŠI

visti a proradného srdce by nebylo vražd. Podobně, Ježíš řekl:

♦ *Slyšeli jste, že bylo řečeno: 'Necizoložíš.' Já však vám pravím, že každý, kdo hledí na ženu chtivě, již s ní cizoložil ve svém srdci. (Matouš 5:27-28)*

Chtivý pohled na cizí ženu, ve skutečnosti nebo zprostředkovaně, prostřednictvím obrazovky či prohlížením pornografie, se rovná dokonanému cizoložství. Ať se na problém našeho srdce díváme z jakékoli stránky, jsme nebožáci:

♦ *Což nevíte, že nespravedliví (ti co nežijí správně) nebudou mít účast v Božím království? Nemylte se: Ani smilníci, ani modlaři, ani cizoložníci, ani nemravní, ani zvrácení (Kral. samcizoložníci), ani zloději, ani lakomci, opilci, utrhači, lupiči nebudou mít účast v Božím království.*

(1. Korintským 6:9-10)

Jestliže někdo tvrdí, že je křesťan a má předmanželské pohlavní styky, nebo relativně lépe, žije na hromádce, pak je smilník, stejně jako ten, kdo chtivě okukuje ženy, nebo se dopouští manželské nevěry. Jestliže má křesťan "boha" v čemkoliv jiném než v pravém Bohu - Ježíši Kristu, a může to být i ušlechtilý bůžek - jako vlastní rodina, zaměstnání, péče o bližní a sebe, ušlechtilá zábava a sport, není nic jiného než modlař. Dobré chování je totiž od Boha, ne z těla. Jestliže se křesťan obohacuje drobnými krádežemi na pracovišti, je zloděj a lupič. Jestliže je upřen na svůj majetek, je lakomec. Jestliže je alkoholik, je opilec. Jestliže žije s homosexuálem, je nemravný. Jestliže křesťan lže, je utrhač. Nikomu z nich Písmo neslibuje účast v Božím království, i kdyby své křesťanství hlásal satelitem.

Kdo může mít účast na Božím království? Sami vidíme, že ani jeden člověk neprojde vlastní silou. Všichni jsme bez Pána Ježíše Krista ztraceni. Nemáme Mu co nabídnout. Před Boha předstupujeme jako žebráci, nazí, bez

jakéhokoliv vlastnictví, kromě osobní duchovní bídy. Jestliže i po tomto setkání se světlem živého Boha neučiníme pokání, (což je odvrát od smilnění, cizoložství, modlařství, nemravnosti, krádeží, lhaní, lakomství a opilství), zůstává naše srdce kamenné. Nemáme nové srdce, Bůh v nás nepůsobí dobro; nejsme Jeho dílo v Kristu Ježíši, stvoření k tomu, abychom konali dobré skutky, které nám připravil. Toto poznání je závažné nejen pro pohany, ale i pro mnohé křesťany.

Křesťana poznáme nejen podle činů, ale i podle toho, co vychází z jeho úst a co vychází z úst, to má svůj původ v srdci:

♦ *Já Hospodin zpytuji srdce a zkoumám ledví, já každému splatím podle jeho cesty, podle ovoce jeho skutků. (Jeremjáš 17:10)*

Nikdo z nás nevidí do srdce druhého člověka tak jako Bůh. Proto zkoumáme vnější projevy slov a činů - produkty srdce. Ústa vynesou na povrch to, co je skryto v srdci. Bůh vidí do srdce a jen On jej může změnit. Jak řekla jedna žena v osobním svědectví: "Jen On může z hnoje udělat hnojivo". Bůh zná i ta slova, která nikdy nevyšla z úst.

Jestliže tvé srdce hladoví po spravedlnosti, potom budeš poslušný. Poslušnost Bohu znamená, že přemýšlíš správně a když otevřeš ústa, vyjdou z nich slova pravdy. Potom jednáš správně, konáš dobré skutky, žiješ spravedlivě, jsi laskavý a neoplácíš zlo zlem.

♦ *Já však vám pravím: Milujte své nepřátele a modlete se za ty, kdo vás pronásledují, ... (Matouš 5:44).*

Ale to je proti naší přirozenosti! Milovat bližního i svého nepřitele není vůbec snadné. Víte kolik sebezapření a úsilí jsem musel vynaložit, než jsem se začal modlit za tuto zemi a milovat ty, kdo učinili tolik příkoří naší rodině? Vše se k dobrému obrátilo, jizvy zůstaly, ale dnes děkuji Bohu, že pro mne takovou zkoušku připravil. Podstata křesťanského chování vrcholí v následujícím verši:

- ◆ *Bud'te tedy dokonalí, jako je dokonalý váš nebeský Otec. (Matouš 5:48)*

Tuto poziční, právní dokonalost dosáhneme jenom tehdy, jsme-li uschováni v Ném - Bohu. Vždyť můžeme cestovat i tisíckilometrovou rychlostí, ale jenom tehdy, když zaujmeme pozici v letadle. Tento verš neučí, že dosáhneme dokonalosti Boha na tomto světě, přesto, správné chování, je neustálá touha a nikdy nekončící vzestup k Bohu.

Nenazýváme se křesťany jen proto, že jsme byli pokřtěni a občas si zajdeme do kostela nebo shromáždění. Někdy nestačí ani to, že jsme projednali naši víru s pastorem nebo farářem. Nejsme křesťany jen proto, že nás o tom někdo ze starších ujistil. Jsme křesťany proto, že v nás přebývá Duch svatý - Duch Boží, který nám vnitřně dosvědčuje:

- ◆ *A tak, bratří, jsme dlužní, ale ne sami sobě, abychom museli žít podle své vůle. Vždyť žijete-li podle své vůle, spějete k smrti; jestliže však mocí Ducha usmrcujete hříšné činy, budete žít. (Římanům 8:12-13)*

Hříšné činy neusmrtíme vlastní vůlí, ale Boží mocí. Dobré skutky nejsou z nás. Kdo je spasen bude produkovat ovoce:

- ◆ *Někdo však řekne: "Jeden má víru a druhý má skutky." Tomu odpovím: Ukaž mi tu svou víru bez skutků a já ti ukážu svou víru na skutcích. ... Neuznáš, ty nechápavý člověče, že víra bez skutků není k ničemu? (Jakubův 2:18-20)*

Víra a následné skutky tvoří jeden nedílný celek. Jakub to přirovnal ke spojení těla a ducha.

- ◆ *Jako je tělo bez ducha mrtvé, tak je mrtvá i víra bez skutků. (Jakubův 2:26)*

Víra musí produkovat akci. Protože Noe věřil že přijde potopa, stavěl koráb. Kdybych věřil, že banka v níž mám úspory padne, okamžitě bych vybral úspory.

- ◆ *Ježíš řekl Židům, kteří mu uvěřili: Zůstanete-li v mém slovu, jste opravdu mými učedníky. (Jan 8:31)*

Být učedníkem znamená spravedlivě žít, správně myslet, mluvit, činit a poslouchat Boží nařízení s radostí. Pán Ježíš dále říká, že ten, kdo je synem Jeho království, bude uctívat Boha. Nebude okázale svatouškovat a prokazovat divadelní dobrodiní:

- ◆ *Varujte se konat skutky spravedlnosti před lidmi, jim na odív; jinak nemáte odměnu u svého Otce v nebesích. Když prokazuješ dobrodiní, nechtěj budít pozornost, jako činí pokrytci v synagógách a na ulicích, aby došli slávy u lidí; amen, pravím vám, už mají svou odměnu. Když ty prokazuješ dobrodiní, ať neví tvá levice, co činí pravice, aby tvé dobrodiní zůstalo skryto, a tvůj Otec, který vidí, co je skryto, ti odplatí. A když se modlíte, nebuďte jako pokrytci: ti se s oblibou modlí v synagógách a na nárožích, aby byli lidem na očích; amen, pravím vám, už mají svou odměnu. Když ty se modlíš, vejdi do svého pokojíku, zavři za sebou dveře a modli se k svému Otci, který zůstává skryt; a tvůj Otec, který vidí, co je skryto, ti odplatí. Při modlitbě pak nemluvte naprázdno jako pohané; oni si myslí, že budou vyslyšeni pro množství svých slov. Nebuďte jako oni; vždyť váš Otec ví, co potřebujete, dříve než ho prosíte. (Matouš 6:1-8)*

Spravedlivý křesťan bude mít správný vztah k dobrodiní, penězům a světu. Kořenem zla je láska k penězům. Jestliže hýbeme s penězi je to v pořádku a můžeme mít i miliony. Jestliže však peníze hýbají s námi, pak je to katastrofa i když jde jen o stovky. Peníze jsou jen prostředek a nástroj směny práce za zboží. Potřebujeme je k životu, podnikání, investicím a vytváření hodnot.

- ◆ *Neukládejte si poklady na zemi, kde je nič mol a rez a kde je zlodějí vykopávají a kradou. Ukládejte si poklady v nebi, kde je neničí mol ani rez a kde je zlodějí nevykopávají a nekradou. (Matouš 6:19-20)*

Láska k penězům odhaluje hlubší problém našeho srdce, totiž tělesnost,

6 ZÁPAS O DUŠI

ketou uspokojujeme penězi. Subjektivní láska k vezdejšímu tělesnému bytí, je v protikladu k objektivní lásce k Bohu. Buď milujeme jedno, nebo druhé. Člověku, který není obrácen k Bohu, nezbyvá nic jiného, než se soustředit sám na sebe. Potom uspokojuje svých pět smyslů. Za peníze můžeme koupit hmotné statky, ALE NE duchovní rovnováhu. Za peníze si můžeme koupit postel, ALE NE spánek, knihy, ALE NE moudrost, jídlo, ALE NE chuť k jídlu, dům, ALE NE domov, kosmetiku, ALE NE krásu, léky, ALE NE zdraví, luxus, ALE NE kultivovanost, zábavu, ALE NE štěstí, kříž, ALE NE Spasitele, kostelní lavici, ALE NE nebe.

Peníze jsou nutné pro šíření Božího slova. Vždyť i výroba a vysílání rozhlasových pořadů, tisk časopisů nebo traktátů a poštovně stojí nemalé peníze. Bez obětavých sponzorů by nebylo možné ani jedno ani druhé.

Život spravedlivého, správně žijícího křesťana překypuje hladem a žízní po spravedlnosti, jež navodí správné myšlení, správnou mluvu, správné chování, správné uctívání Boha, správný vztah k bližnímu, k penězům a ke světu.

Židé věřili, že bohatí vstoupí do Božího království snadněji než chudí, protože mohou přinést Bohu více obětí, více desátků a dát více chudým. Právě proto si vzal Ježíš na mušku bohaté:

◆ *Ježíš řekl svým učedníkům: "Amen, pravím vám, že bohatý těžko vejde do království nebeského. Znovu vám říkám, snáze projde velbloud uchem jehly než bohatý do Božího království."* (Matouš 19:23-24)

Může velbloud projít uchem jehly? To je nemyslitelné. Ježíš tím říká, že ten, o němž si Židé mysleli, že má spásu zajištěnou množstvím svých darů, nemůže být spasen, protože spravedlnost není příčina, ale důsledek spásy. Učedníci Ježíšova slova dobře pochopili a podle toho reagovali:

◆ *Když to učedníci slyšeli, velice se zhrozili a řekli: "Kdo potom může být spasen?" Ježíš na ně pohleděl a řekl:*

"U lidí je to nemožné, ale u Boha je možné všechno."

(Matouš 19:25-26)

Bohatý ani chudý nemůže být spasen na základě svých skutků a prostředků. Nestačí bohatství, talent, ani chudoba, ani nejlepší úmysly.

První, co si potřebujeme uvědomit je, že si vlastními silami a vlastními zásluhami můžeme prošlapat cestu jen do pekla. K Bohu vede úzká cesta a je třeba odložit vše, otevřít srdce, vyprázdnit dlaně, roztržít na padrt své JÁ a nechat se vést. Ve zlomeném duchu, s pláčem, s hladovou a žíznivou touhou hledáme spravedlnost, kterou nikdy nikdo z lidí nemůže dosáhnout vlastními silami.

◆ *Kdo nalezne svůj život (tj. tělesný), ztratí jej; kdo ztratí svůj život pro mne, nalezne jej (duchovní).*

(Matouš 10:39)

Ten, kdo našel spojení s Pánem Ježíšem Kristem, koho Bůh propojil se Sebou, ten získá veškeré prostředky, které potřebuje k tělesnému životu a své službě Pánu. Každý je předurčen k jiné službě.

◆ *... že všechno napomáhá k dobrému těm, kdo milují Boha, kdo jsou povoláni podle jeho rozhodnutí.*

(Římanům 8:28)

Cestu k Bohu blokuje pracovní nasazení, zábava, honba za materiálními hodnotami a požitky. To vše musí ustoupit. Ani "opičí láska" k partnerovi, dětem a rodičům nesmí být překážkou osobnímu vztahu k Bohu.

◆ *Kdo miluje otce nebo matku víc nežli mne, není mne hoden; kdo miluje syna nebo dceru víc nežli mne, není mne hoden.* (Matouš 10:37)

Za příbuzné dosadte kohokoliv a cokoliv; je-li to pro vás důležitější než Pán Ježíš Kristus, a to poznáte snadno, když zpytujete svědomí, pak vás Ježíš Kristus usvědčí, že stojíte mimo Boží království a může se stát, že nemáte věčný život. Kdo miluje především Boha, o to opravdověji bude milovat své blízké a bližní.

Stejně jako dříve, i dnes, mnoho lidí nemá na Boha čas, protože se věnují vlastním zájmům. Často zanedbávají nejen Boha, ale i duchovní službu v rodině. Většinu lidí se Boží podmínky vůbec nezamlouvají, chtějí nastoupit na palubu záchranné lodi se svými miláčky, kufry, batohy a zavazadly. Obvyčejně životem vláčí nejméně čtyři břemena:

✓ *světскost (světovost)*

✓ *hříšnost*

✓ *jařmo Satana*

✓ *sami sebe*

V podstatě říkají - Ježíši, chci štěstí, které nabízíš, nechci jít do pekla, proto se přicházím poradit co mám dělat. Tuto situaci představuje mladík, který chtěl také konat dobro, měl touhu Pána Ježíše následovat:

♦ ... přišel k němu a zeptal se ho:

"Mistře, co dobrého mám dělat, abych získal věčný život?" On mu řekl: "Proč se mě ptáš na dobré?"

Jediný je dobrý! A chceš-li vejít do života, zachovávej přikázání!" Otázal se ho: "Která?" Ježíš odpověděl:

"Nebudeš zabíjet, cizoložit, krást, krivě svědčit, cti otce a matku, miluj svého bližního jako sám sebe."

Mladík mu řekl: "To jsem všechno dodržoval! Co mi ještě schází?" Ježíš mu odpověděl: "Chceš-li být dokonalý,

jd, prodej, co ti patří, rozdej chudým, a budeš mít poklad v nebi; pak přijď a následuj mne." Když mladík uslyšel to slovo, smuten odešel, neboť měl mnoho majetku.

(Matouš 19:16-22)

Víte kde vězí problém mladíkova uvažování? Trosečník musí mít prázdné ruce. Jde mu o holý život. Mladík nepochopil, že ten, kdo spoléhá na své zdroje, je v tomto světě trosečník. Na sebe soustředěný člověk chce uplatnit vlastní spravedlnost. "Co dobrého mám dělat?" A Ježíš mu naznačil, že dobrotou se ke spáse nepropracuje, protože nikdo není dostatečně dobrý. To mladík nechápal a dokonce namyšleně prohlásoval, že všechna přikázání dodržuje! Pán Ježíš ho usvědčil: *Jestliže si myslíš,*

že jsi dobrý a spravedlivý, že žiješ správně, prodej vše co máš a rozdej svůj majetek. Ježíš znal mladíkovu slabost - břemeno majetku, které by neopustil. Jestliže naše ruka opatruje jen peníze, nemůže se držet ruky Ježíšovy. Tento verš vůbec neučí, že se musíme zbavit veškerého majetku, vždyť známe podobství o nehodném služebníkovi. Někdo musí upustit láhev alkoholu, někdo televizor, jiný chatu nebo zahrádku. Kdyby měl mladík slabost pro ženy, Ježíš by řekl, jdi a nehřeš více, jako Samařské ženě. Cokoliv co stojí mezi námi a Kristem, to musíme upustit.

Pán Ježíš Kristus je nad námi a nade vším co nás zaměstnává a co vlastníme. Vše co v životě získáme a čeho dosáhneme máme jen z Boží milosti a rozhodnutí. Ježíš nepatří do sbírky pozemského vlastnictví, které nás ochrání před věčným ztracením. Má-li takové postavení v naší stupnici hodnot, potom Jej snižujeme na úroveň vlastních světských, rodinných, občanských, intelektuálních a dalších zájmů, starostí a zábav. Následující slova jsou jasná a plná naděje:

♦ *Kdo z vás může o jedinou píď prodloužit svůj život, bude-li se znepokojovat? A o oděv proč si děláte starosti? Podívejte se na polní lilie, jak rostou: nepracují, nepředou a pravím vám, že ani Šalomoun v celé své nádheře nebyl tak oděný, jako jedna z nich. Jestliže tedy Bůh tak obléká polní trávu, která tu dnes je a zítra bude vhozena do pece, neobleče tím spíše vás, malověrní? Nemějte tedy starost a neříkejte: Co budeme jíst? Co budeme pít? Co si budeme oblékat? Po tom všem se shánějí pohané. Váš nebeský Otec přece ví, že to všechno potřebujete. **Hleďte především jeho království a spravedlnost, a všechno ostatní vám bude přidáno.** Nedělejte si tedy starost o zítřek; zítřek bude mít své starosti. Každý den má dost vlastního trápení. (Matouš 6:27-33)*

- pst -

POVODEŇ

BOŽÍ SLOVO KE KŘEŠŤANŮM!

"Kam se podít před řevem valícího se moře?" Povodeň je Božím varováním především pro nás křesťany. Kristus nám řekl, že bez Božího dopuštění ani vrabec nespadne na zem. (Matouš 10,29.) Tedy to, co se dělo v naší zemi, se dělo jistě z Božího dopuštění. Jako evangelický farář si i já kladu otázku, která dnes znepokojuje mnohé: Proč Bůh dopustil takovou zkázu? Ve světě Písma svatého přichází k závěru, že Bůh dopustil toto neštěstí především kvůli nám křesťanům. Mám k tomu několik důvodů.

Pán Bůh nás burcuje z naší křesťanské lhostejnosti. Asi polovina našeho národa se hlásí k různým církvím, ale naše chrámy jsou poloprázdné. Do našich chrámů nepřichází ani desetina věřících. My jsme křesťany vlažnými jak k Bohu a k jeho Slovu, tak i k bližním. K vlažným křesťanům však Kristus praví:

♦ ***Že jsi vlažný, vyvrhnu tě ze svých úst.*** (Zjevení 3,16)

Než vykoná tento soud, přichází ke své církvi a klepe na její dveře. Mluvil k nám dlouho laskavým a tichým hlasem. My jsme však nebrali jeho napomínání vážně. Proto k nám nyní přichází a tlouče. (Zjevení 3,20.) Boží tloučení je pro nás velmi nepřijemné a šokující.

Pochopíme konečně a začneme brát Boží hlas vážně? Povodeň je pro křesťany výzvou k pokání. Naše láska k Pánu Bohu je velmi povrchní a slabá. Proto nás napomíná:

♦ ***Mám proti tobě, že jsi opustil svou první lásku.***

(Zjevení 2,4)

Láska křesťanů k Bohu se projevuje jednak obětavostí na Božím díle a jednak službou bližním. Korejšť křesťané dávají pravidelně na Boží dílo 10 až 15 procent ze svých příjmů. Považují to za samozřejmost. Většina našich křesťanů nechce dát ani jedno procento. A láska k bližním? Snad se nyní trochu

pohnulo naše svědomí. Kristus nám říká velmi tvrdá slova:

♦ ***Cokoliv jste neučinili jednomu z těchto nejmenších, ani mně jste neučinili.*** (Matouš 25,45)

Máme tedy velmi vážné důvody k pokání. Povodeň je pro křesťany vážným upozorněním, že se blíží konec doby milosti. Apoštol Pavel napsal:

♦ ***Část Izraele propadla zatvrzení, avšak jen do té doby, pokud nevejde plný počet pohanů.***

(Římanům 11,25.)

A Kristus nás varuje:

♦ ***Po Jeruzalému budou šlapat pohané, dokud se jejich čas neskončí. Budou znamení na slunci, měsíci a hvězdách a na zemi úzkost národů bezradných, kam se podít před řevem valícího se moře. Lidé budou zmírat strachem a očekáváním toho, co přichází na celý svět.***

(Lukáš 21,24-26)

Každou neděli vyznáváme ve svých chrámech apoštolské vyznání víry a v něm větu: "Odkud přijde soudit živé i mrtvé." I my stojíme před naplněním tohoto vyznání. Kristus sám sděluje prorocká slova o svém příchodu:

♦ ***Až přijde Syn člověka, bude to jako za dnů Noe: Jako tehdy před potopou hodovali a pili, ženili se a vdávaly až do dne, kdy Noe vešel do korábu a nic nepoznali, až přišla potopa a zachvátila všechny - takový bude i příchod Syna člověka. Proto i vy buďte připraveni, neboť Syn člověka přijde v hodinu, kdy se nenadějete.*** (Matouš 24,36-39,44)

Hrůzami povodně nás Kristus varuje před daleko většími hrůzami, které čekají toho, kdo odmítne Boží milost a dar spasení. "Bůh chce, aby všichni lidé došli spásy a poznali pravdu." (1. Timoteovi 2,4.) Skrze Kristovu oběť a vzkříšení Bůh připravil dar spasení pro každého hříšníka. Když však člověk odmítá Boží pravdu i nabídku spasení, odsuzuje sám sebe k hroznému zoufalství. V Písmu čteme:

- ♦ **A kdo nebyl zapsán v knize života, byl uvržen do hořícího jezera.** (Zjevení 20,15)

Kristus potvrzuje vlažným křesťanům svá hrozná slova:

- ♦ **Jděte ode mne, prokletí, do věčné ho ohně, připraveného ďáblu a jeho andělům!"** (Matouš 25,41)

Tato slova v nás vzbuzují opravdovou hrůzu a jejich naplnění bude ještě děsivější. Povodní nás Kristus varuje:

- ♦ **Neukládejte si poklady na zemi, kde je ničí mol a rez a kde zloději vykopávají a kradou. Ukládejte si poklady v nebi, kde je neničí mol ani rez a kde zloději nevykopávají ani nekradou. Neboť kde je tvůj poklad, tam bude i tvé srdce.**" (Matouš 6,19-21)

Dostali jsme společně tvrdou lekci. Člověk může ztratit v jedné chvíli vše, co s velkou námahou budoval a na co celý život šetřil. Povodeň nám důrazně připomněla, že naše poklady nejsou na této zemi nikde stoprocentně zajištěny. Měli bychom tedy brát Kristovu radu vážně. Nemohu zakončit jinak, než voláním k Bohu: **Bože, buď milostiv k nám hříšným. Pomoz nám, abychom se vzpamatovali, činili opravdové pokání, podřídili se Ti a naplňovali svůj život láskou k Tobě i k bližním. Bože, pomoz nám, ať bereme vážně Tvé varování, ať k nám nemusíš mluvit ještě důrazněji. Buď nám milostiv pro zásluhy Ježíše Krista. Amen.**

- Stanislav Kaczmarczyk -

RADOST DÁVAT A UMĚNÍ PŘIJÍMAT

Již delší dobu mi leží na srdci téma, které s událostmi letošního léta úzce souvisí. V době budování socialismu jsme si zvykli, že almužny a dobročinnost je něco společensky nedůstojného. Státní sociální "zabezpečení" od kolébky po hrob pohřbilo dobročinnost a většinu filantropických vlastností jednotlivce. Nedostatek možností konat

dobročinné skutky ochromovalo charakter občanů po celá desetiletí a přispělo k lidské lhostejnosti a vypočítavosti. Místo potěšení z dobrého skutku lásky k bližnímu, vládne závist, která má stejně hluboké kořeny jako rostlina bolševičníku.

Protože jsme byli dříve zvyklí jako národ čerpat ze státních zásob aniž bychom uvažovali o tom, že se žádná pokladnička sama nenaplní, nacházíme se ve stavu, kde není z čeho brát a rozdávat. Minulá i současná vláda lidskou solidaritu a obětavost svých občanů značně podceňuje. Přesto vznikla celá řada nadací, dobročinných aktivit, humanitárních akcí a vznikají stále nové. V minulých týdnech jsme na vlastní kůži poznali jejich akceschopnost a důležitost. Události minulých dnů názorně ukázaly, že ve chvílích, kdy občané nemohou spoléhat na všezajišťující péči státu dovedou zmobilizovat obrovskou pomoc nevidaných rozměrů. Poprvé po mnoha letech má celá země možnost prokázat aktivním způsobem solidaritu a obětavou pomoc těm, kteří jsou postiženi přírodní katastrofou.

Dobročinnost je ohromná hnací síla, která motivuje občany k obětavým výkonům a osobní zodpovědnosti, i bez přírodních katastrof. Pomoc potřebují dětské domovy, vesničky SOS, soukromé školy, shromažďujeme prostředky na nákup zdravotnického zařízení, zajištění zdravotních pomůcek potřebným, rozvíjí se péče o zdravotně postižené, léčebné a rehabilitační pobyty. K nim patří křesťanské akce, projekty, evangelizace, tiskoviny, misijní práce a pobyty, atd., atp..

Až do nedávna jsme si mysleli, že dobročinnost je povinností sponzorů a podnikatelů. Mnohokrát jsme slyšeli, co všechno u nás nejde, že lidé nemají tolik peněz aby mohli financovat, podporovat, sponzorovat, vysílat a dávat. S mnoha souhlasím. Jsme malá země, malý národ, naše ekonomická situace a hrubý národní produkt není nic mimořádného. V minulosti nebyla situace

10 ZÁPAS O DUŠI

o nic lepší, přesto jsme dokázali z drobných darů postavit Národní divadlo a to dokonce dvakrát.

Nedostatek dobročinné iniciativy nemůžeme omlouvat vlastní chudobou. Nezapomínejme, že je řada zemí, kde lidé umírají hladem, jejich obyvatele mají mnohonásobně méně, než máme u nás. Ještě nikdy v historii neměla část lidstva tak vysokou životní úroveň jako dnes. Boží slovo nás nabádá, abychom milovali své bližní, to neznamená pouze vlastní rodinu, ale ty, o nichž víme, že mají nějaký nedostatek. Lásku k bližnímu můžeme vyjádřit nejen finančně, ale i praktickou pomocí potřebným.

Až do červencových dnů jsme netušili, jaké bohatství a míra možného požehnání se u nás skrývá. Naše rezervy dobročinných skutků jsou nedotčené, nevyčerpané a nevyužité. Celá desetiletí jsme žili krédem "ať se postará stát, však platím dost vysoké daně". Pokud se nevzpamatujeme budeme platit daně ještě vyšší. Státní sociální vymoženosti mohou být velkolepé, ale v konci konců jsou prokletí. Nadiktovaná povinnost a dobrovolná láska jsou neslučitelné pojmy. V dobročinnosti netrénovaný občan je náchylný podlehnout sobectví a závisti. Tam, kde je humanitární pomoc neosobní, zůstává lhostejnost k lidskému utrpení. Apoštol Pavel říká:

- ♦ ... mějte na paměti slova Pána Ježíše, který řekl: **Blaze tomu kdo dává, ne tomu kdo bere.** (Skutky 28:30)

Tomu, kdo dává dobrovolně z lásky, Bůh žehná. Těm, za které to dělá stát, i když sami povinně platí daně, jsou o požehnání připraveni. V demokratické společnosti by měly jít zákony sociální ochrany a dobročinnosti ruku v ruce, aby i jednotlivci pamatovali na důstojnost ostatních. Občanská iniciativa, dobročinnost, láska a soucit k bližnímu, touha konat dobro z vlastní iniciativy, o své vlastní vůli, může být ohromnou devízou každého národa.

Vyspělost demokracie neposuzujeme jen podle ekonomických údajů

a pevnosti měny, ale bohatství a kultivovanost společnosti poznáme především z mezilidských vztahů. Jednotlivci i církve mají jedinečnou příležitost, aby znovu objevili radost vzájemné soudržnosti, pomoci a dobrovolné péče o potřeby bližních. Křesťanská služba bližnímu není zaměřena pouze na fyzické potřeby člověka, ale měla by neúnavně pečovat o duchovní chudobu těch, kteří trpí skrytě.

Nebojme se dobročinnosti a DARŮ, není to nic nedůstojného, i když se octneme na straně obdarovaných. Obdarovaný je často v rozpacích, jak dar přijmout, jak za něj poděkovat a jak se odvděčit. Vzniká nejistota, co ode mne dárce očekává. Pro mnoho lidí, pokud nejsou ve stavu nejvyšší nouze a ohrožení, je mnohem těžší dar přijmout, než dát.

Na téma dárce najdeme v Bibli pouze čtyři odkazy a ty se týkají samotného Boha. Jen On je **dárce spásy, milosti, slávy a úspěchu**. Slova **radostný dárce** známe snad všichni, ale ten se v Bibli vyskytuje jen jednou. Výraz **dar** najdeme v Bibli 329 x, a jen jednou se setkáme s výrazem **štedrý dar**. Zamysleme se nad následujícími slovy Písma. Cituji:

- ♦ *Vždyť kdo skoupě rozsévá, bude také skoupě sklízet, a kdo štedře rozsévá, bude také štedře sklízet. Každý ať dává podle toho, jak se ve svém srdci předem rozhodl, ne s nechutí ani z donucení; vždyť "radostného dárce miluje Bůh". Bůh má moc zahrnout vás všemi dary své milosti, abyste vždycky měli dostatek všeho, co potřebujete, a ještě vám přebývalo pro každé dobré dílo, jak je psáno: „Rozdělil štedře, obdaroval nuzné, dobrota jeho trvá navěky.“ Ten, který „dává semeno k setbě i chléb k jídlu“, dá vzrůst vaší setbě a rozmnoží plody vaší spravedlnosti“.* Všim způsobem budete obohacováni, abyste mohli být velkoryse štedří; tak povzbudíme mnohé, aby vzdávali díky Bohu. (2. list Korintským 9:6-11)

Toto není lákavé evangelium prosperity. To je selský rozum, který dobře ví, že bohatou úrodu předchází příprava polí a rozsévání. Drobné dary jednotlivců jsou stejně důležité jako drobná semínka. V jejich malosti se skrývá obrovská síla, která může přinést bohatou úrodu - když Bůh požehná.

I dnes u nás panuje mylná představa, že dary mají přicházet především od bohatých podnikatelů a sponzorů. Ti jsou zde proto, abychom všichni měli z čeho rozsévat a dávat. Podnikatelé vytvářejí pracovní příležitosti, zajišťují obživu pro další a prostřednictvím daní plní státní pokladnu, aby nikdo nebyl bez prostředků. Nemějme podnikatelům za zlé, že nejsou přímou nosnou silou dobročinnosti; budme vděční, že jejich přičiněním můžeme dávat i my.

Skutečnost i statistiky ukazují, že podstatu většiny dobročinných aktivit a akcí tvoří drobné dary. Křesťané znají dobře groš chudé vdovy, který má v Božích očích větší hodnotu, než okázalost bohatců. Bůh zkoumá srdce a motivy, ne výšku darů a míru obětavosti. Pozorujte, kdo dá almužnu žebrákům. Často jsou to chudší lidé, kteří se podělí o své málo, ale mají radost v srdci, že nikoho neurazili, ale potěšili. Před nimi neklopí zrak ani chudák.

A tak ve smutku a bolesti obrovských ztrát, které postihly naši část Evropy, můžeme vidět nejen lidskou závislost na Boží ochraně před pohromami, ale i požehnání, které odhalilo rezervy skrytého potenciálu solidarity.

Naše země má před sebou těžké chvíle, které budou vyžadovat hodně sebezapření a zamyšlení nad hodnotami života. Budeme mít víc než dost příležitostí, abychom se naučili nejen dávat, ale i umění přijímat s vděčností a bez ponížení. Nikdo z nás totiž neví, kdy se naše postavení obrátí. Jak lépe zakončit toto zamyšlení než slovy Bible:

♦ *Nikomu nebuďte nic dlužní, než abyste se navzájem milovali, neboť ten, kdo miluje druhého, naplnil zákon.*

-kas-

Víra posiluje odhodlání plnit občanské povinnosti. Jestliže lidé nejsou udržováni v mravních mezích svým odhodláním, potom jsou k nim strachem donuceni. Čím více jsou spouštěni strachem, tím méně jsou svobodní. Čím silnější je odhodlání plnit své povinnosti, tím více jsou svobodní.
Lord Acton (1834-1902)

ROZVOJ OSOBNOSTI

Z praktického hlediska můžeme rozvoj osobnosti dítěte v jednoduchosti rozdělit na čtyři období - období regulace, organizace, disorganizace a reorganizace.

Obdobím regulace nazýváme ideální stav mateřské péče o dítě, od narození do věku šesti nebo sedmi let, tedy předškolní období.

Budování socialismu potřebovalo ženy dělnice a úřednice, ne kojící matky a na oltář lepších zítřků jsme obětovali první generace našich dětí. Způsob moderní lékařské péče rozdělil matku a dítě hned po porodu. Maminky se díky delšímu pobytu v porodnici pod dohledem odborníků nakonec ani nenaučily novorozence kojit. I dnes, když své děti dlouhodobě jen minimum maminek, i když víme, že kojení a mateřské mléko je důležité pro budoucí vývoj a zdraví dítěte. Doporučení lékařů a chvála výrobců dětské výživy odcizila matky a kojence od vytvoření celoživotního pevného citového pouta. O lidská mláďata pečují většinou jiné ženy než matky. Odložené děti ztrácejí vůli žít a citlivější, ale jinak zdravé děti, mohou být vývojově opožděné, apatické a citově ochuzené. Tuto skutečnost známe velmi dobře z dětských domovů.

Ve třináctém století nařídil císař Friedrich II. krutý experiment. Pěstounky a kojné pečovaly o svěřené děti tak,

že je sice kojily a koupaly, ale jinak jim nesměly projevit náklonnost slovem ani chováním. Ani jedno z dětí tento experiment nepřežilo.

Období předškolní péče je pro dítě nesmírně důležité, ne-li nejdůležitější. Mnohé děti v kolektivním zařízení jeslí, školek a družin neprospívají. Samotná mateřská dovolená může být pro ženu náročná, nekonečná a nikým nedocenená ztráta času, ale pro dítě je to nejlepší investice, kterou matka může pro budoucí život dítěte přinést. Kdo může dítě lépe vést, kdo jiný může dítě lépe usměrňovat a povzbuzovat než matka, která má na dítě čas? Pro dítě je to jedinečná a neopakovatelná příležitost budování sebedůvěry a sebekontroly přirozenou cestou v rodinném prostředí. Následuje další etapa života a tou je **školní docházka**, nebo-li **období organizace**, trávající asi do věku 12 let. Jde o věk napodobování nebo imitování. Děti jsou po většinu dne odloučeny od rodičů a v praxi si ověřují svoji samostatnost. Hledají vlastní identitu a často jim více záleží na mínění spolužáků, než dospělých. Tam, kde chyběl výchovný vliv rodiny a základy duchovní výchovy, těžko obstojí biblické napomenutí: *děti poslouchejte své rodiče, protože je to spravedlivé před Bohem*. Ne nadarmo Boží slovo otcům připomíná: **vychovávejte děti v kázní a napomenutích**. V knize přísloví čteme: ... syn moudrý dělá radost otcí, kdežto syn hloupý působí žal matce, ... kdo šetří hůl, nenávidí svého syna, kdežto kdo jej miluje, kárá ho včas, ... syn otcovským káráním zmoudří, kdežto posměvač pohrůžky neposlouchá. Biblická metodika výchovy rozděluje rodičovské úkoly. Matka o dítě pečuje a poučuje jej - učí, zatímco otec dítě kárá a uplatňuje rodičovskou autoritu, vydává příkazy a očekává jejich plnění. Muž není despota, ale milující otec, který nemá děti dráždit ke vzdoru a malomyslnosti. V knize Přísloví čteme: *zavšel chlapce do jeho cesty, neodchýlí se od ní, ani když zestárne*. To je rodičovská naděje,

že dítě přežije ve zdraví i období nastupující puberty. Vyučujte děti Božím zákonům, jinak je budou vyučovat kamarádi, ulice, parta, dětské domovy, policie, soudci a véžešší vychovatelé.

Třetí období označujeme jako **období disorganizace**. Právě v této době dochází k výrazným konfliktům dětí a rodičů. Pokud mají ustálené etické a mravní hodnoty, přežívá rodina bouřlivé zráni s minimálními problémy. V opačném případě, zkušenost potvrzuje, že hromadně odchované děti, i z dobře situovaných rodin, odmítají společenské hodnoty rodičů i ostatních dospělých autorit. Poslední období nazýváme **období reorganizace**, tedy vlastního uspořádání života a hodnot. Poslední fáze je věrným obrazem úspěšnosti rodičovského snažení. Ten, kdo přenechá péči o dítě institucím nebo cizím lidem, nemůže očekávat, že uplatní svoji rodičovskou autoritu, až bude mít dítě svůj vlastní názor. Tohoto omylu se dopouští nejvíce rodičů, kteří chtějí vychovat svobodomyšlné a samostatné dítě, které má své vlastní názory. Výsledkem je volnost bez hranic a ta se nemůže vtěsnat do mantinelů generace rodičů, kteří v konci konců - obvykle pozdě, opět projevují zvýšený zájem o budoucnost svých potomků.

Prvním předpokladem zdravého vývoje dětí je láskyplná mateřská péče, manželský svazek a funkční rodina. Dítě potřebuje pro zdravý a normální vývoj nejen matku, ale i otce. Také role sourozenců není zanedbatelná. V rodinném prostředí dítě poznává rodičovskou lásku a generační soužití s dospělými. Děti vychovávané jen jedním z rodičů, mají určitý handicap s nímž se v životě jen těžko vyrovnávají.

Druhý předpoklad zdravého vývoje dítěte je rodičovská péče, starostlivost, pozornost, vzájemná láska, důvěra a oddanost rodičů. Lásku k dítěti nevyjadřujeme tím, že mu poskytneme neomezenou svobodu, ale v atmosféře lásky je nutné stanovit hranice rodičovské autority. Často se totiž stává, že se

celý svět točí kolem jedináčka, který, jak jinak, řídí rodiče. Dítě nemůžeme usměrňovat bez lásky, a současně je nemůžeme milovat bez usměrňování. Láska není rozmazlování, ale míru citlivého, rozumného hýčkání a projevů lásky nemůžeme nikdy přehnat. Dítě potřebuje vědět, že je milováno.

Ani ty nejlepší výchovné metody nejsou neúplné bez biblických principů. Vědomí, že každý člověk, tedy i rodiče, jsou podřízeni Bohu, je pro dítě důležitá skutečnost.

Na **třetí místo** zdravého vývoje dítěte patří otevřená komunikace v rodině, neustálé spojení, dorozumívání a ujasňování pravidel. V rodině děti poznávají základy mezilidských vztahů, disciplínu a pracovní návyky. Pokud tuto oblast nezvládnou doma, mají před sebou obtížné období.

Čtvrtý předpoklad zdravého vývoje dítěte je pocit jistoty, příklad vzájemné úcty, respektu a soudržnosti rodiny, kdy dítě ví, že je nedílnou součástí celku. Dítě rozlišuje rozdílné role muže a ženy v rodině, názorně prožívá základy sexuální výchovy a vlastní výchovu k rodičovství.

Pátým předpokladem zdravého vývoje dítěte jsou omezení, pravidla a stále utvrzování v oblasti sebeovládání. V knize Přísloví můžeme číst:

♦ *Můj synu poslouchej otcovo kárání a matčíným poučováním neopovrhuj, ... věnuj pozornost moudrosti, nakloň srdce rozumnosti, ... neodvrhuj Hospodinovo kárání, nestav se na odpor jeho domlouvání, ... dodržuj otcovy příkazy, a matčíným poučováním neopovrhuj, ... vždyť příkaz je světlem a vyučování osvěcuje.*

Sebekontrola, sebeovládání a samostatné rozlišování dobra a zla se vytváří v rodině, dříve než dítě začne chodit do školy.

Nedílnou součástí výchovy, tedy **šestý předpoklad** zdravého vývoje dítěte je předávání a sdělování duchovních a morálních hodnot, které jsou pro rodiče a děti závazné. Rodiče nesou

odpovědnost za duchovní rozvoj dětí. Děti potřebují vědět, co je v životě důležité, co je závazné a neměnné. Tento šestý bod je asi v dnešní době nejproblematičtější. Společnost a školní výchova bere morální a etické hodnoty na lehkou váhu. Desatero ani zlaté pravidlo pro život již dávno neplatí. V životě dětí, v rodinách, ve školách vládne hodnotový a morální chaos. Na následky citové deprivace umírají desítky tisíc dětí. Jen ve Francii umírá vlastní rukou 40 000 dětí ročně. U nás jsme v počtu dětských sebevražd na třetím místě na světě. Abychom tento trend mohli nějakým způsobem zvrátit, je třeba abychom se zamysleli nad úkoly mateřství, rodičovství a školství.

Je nezbytné, abychom se na problémy školství podívali nejen kriticky, ale také konstruktivně. Za posledních dvěstě let přijala společnost řadu sociálních a výchovných experimentů, které se týkají především dětí. Dnes se filosofie vzdělávání pomalu mění a rodiče v ní začínají hrát opět větší roli. Připomeňme si některé osobnosti a jak se dívali na výchovu dětí a úlohu školství.

Karel Marx, německý filozof, zemřel 1813: "Všechny děti, od chvíle, kdy se obejdou bez nutné mateřské péče, mají být umístěny ve státních institucích na státní útraty."

Elwood Cubberley, Historik vzdělávání, zemřel 1941: "Naše školy jsou víceméně továrny, kde surovinu - děti, tvarujeme a proměňujeme jako výrobky, aby byly přizpůsobeny různým požadavkům společnosti. Specifikace odpovídá potřebám civilizace a ekonomického rozvoje dvacátého století."

Edward Ross, americký sociolog, zemřel 1951: "Úkolem vychovatelů je soustředit tvárné hromádky lidské hmoty z privátních domovů a na vále specifických potřeb společnosti vymodelovat nový typ osobnosti."

Thomas Sowell, americký ekonom, napsal v r. 1993: "Množství různých programů ve školách nemá pouze obecný cíl vzdělávání, ale systematickou

14 ZÁPAS O DUŠI

změnu základních postojů, hodnot, a viny žáků, prostřednictvím psychologicko-manipulativních metod. Státem řízená školní výchova používá stejné metody vymývání mozků, které byly vyvinuty v totalitních zemích. Tyto metody zahrnují prostředky citového stresu, izolace, šoků, desenzitivizace, do té míry, aby byly děti zbaveny morálního, citového a intelektuálního odporu. Tímto způsobem jsou odstraněny schopnosti normální sebeobrany, jakými je potřeba zachování soukromí a možnost odmítnout spoluúčast ve vzdělávacích programech, které jsou proti osobnímu a rodinnému přesvědčení."

Rodiče mají odpovědnost nejen za fyzické potřeby dětí, ale především za duchovní výchovu. Odpovídající chování, morální a etické hodnoty by měly být pevně zakotveny a formovány především v rodině. Samotní rodiče hrají ve výchově roli nejmenší. Děti přijímají přirozeně hodnoty - napodobování a imitování těch, s nimiž stráví nejvíce času. Dospělí a učitelé jsou ve školním prostředí v menšině. Svět dětí zaplňují spolužáci a vrstevníci, hrdinové televizních seriálů, akčních filmů a dívčích časopisů. Své místo hledají a nacházejí v partách, mimo svět dospělých. Čemu se díváme? Kolik z nich bylo v dětství stresováno každodenním odložením a celodenním pobytem v jeslích, školkách a družinách? Kolik z nich prožilo trauma rodičovského rozvodu. Kolik dnešních dětí se jako děti ulice vymykají všem výchovným vlivům dospělých?

Pokud chceme na této situaci něco změnit, je třeba, aby se mateřství věnovalo nejméně tolik pozornosti jako sexuální výchově, vždyť jedno s druhým úzce souvisí. Proto je důležité, aby se rodina opět ujala své role, aby obzvláště matky byly dobře připraveny na rodičovství, předškolní péči a výchovu dítěte. Do třetího tisíciletí nemůžeme vstupovat s ideologií a metodami minulého režimu a potřebami minulého století. Dnešní společnost nepotřebuje

jen dělníky, úředníky a zemědělce, ale především vysoce kvalifikované a samostatně myslící odborníky.

Svět kolem nás se rychle mění. Rodiče i odborníci ve školství by si měli uvědomit, že století páry a ozubených kol nahradily integrované obvody. Moderní informační a komunikační technika mnohým umožňuje pracovat doma. Doufejme, že přijde doba, kdy skončí jednotné osnovy a rodiče budou rozhodovat o tom, kdo a jak bude jejich děti učit, zda se budou vzdělávat mimo domov nebo doma. Pomoci jim mohou různé typy programů nabízejících individuální nebo tradiční metody výuky.

- kas -

TRENDY

Virtuální vzdělávání: V roce 1996 navštěvoval v Americe školu rekordní počet studentů - 51,7 milionů dětí. Do roku 2006 se má zvýšit počet o další tři miliony studujících všech stupňů. V další dekádě se do služeb školství zapojí 190 tisíc nových učitelů, 175 tisíc učitelů bude nahrazeno, za ty, kteří odcházejí do penze nebo ze školství.

Současné s růstem studentů se hledají nové formy a metody vzdělání. Vyšší vzdělání dnes není doménou absolventů dvanáctiletky. Téměř polovina vysokoškolských studentů je starší čtyřicetiletí let. Jejich řady posilují zahraniční studenti. Cena vysokoškolského studia rok od roku roste a stává se pro některé studenty finančně nedostupná. Mezi rokem 1976 a 1994 se školné na vysokých školách zdvojnásobilo a očekává se, že se za dalších dvacet let opět zdvojnásobí.

Finanční tlak rozšiřuje možnosti využívat nové způsoby vyučování. Řada škol pocítuje nedostatek školních prostor, učitelů, finančních prostředků na platy všech pracovníků ve školství. Vzájmu úspor roste počet žáků na jednoho učitele, to přináší kázeňské problémy a rostoucí násilí ve školách. Školním dětem, na rozdíl od rodičů,

nejde jen o vzdělání a dovednosti, ale především o vzhled a potřebu vyrovnat se spolužákům. Stále nižší kvalita veřejných škol je důvodem, proč se rodiče stále více zajímají o vzdělání svých dětí od nejútlejšího věku. Nespokojenost rodičů řešily privátní a církevní školy, ale ani ty nejsou odpovědí pro každého. Rodiče i studenti objevují celou řadu možností. Obzvláště v posledních dvaceti letech se osvědčily domácí školy. Dnes je v Americe víc než milion dětí, které studují v rodinném prostředí a jejich počet rok od roku stoupá.

Rada škol vítá dobrovolníky a odborníky bez pedagogické kvalifikace, kteří mají učitelský dar motivovat žáky. Velké společnosti umožňují zaměstnancům - odborníkům z praxe, spolupracovat se školou jeden den v týdnu. Tato metoda sponzorství se osvědčila daleko lépe, než finanční příspěvky do bezedného rozpočtu škol. Je prospěšná pro žáky, zaměstnavatele i pro zaměstnance.

Distancní (dálkové) studium na odborných a vysokých školách prožívá obrovský rozmach. Umožňuje studentům celého světa napojení na nejlepší školy, aniž by potřebovali učebny a ubytování. Tento způsob studia není finančně tak náročný pro školy, ani studenty. Trend high-tech vzdělání elektronickou cestou je v Americe podnikání s obratem jedné miliardy dolarů ročně. Řada vysokých škol nabízí napojení skrze modemy a počítače, CD-ROMy, Web síť, kabelovou televizi a videokonference. Další studenti jsou napojeni prostřednictvím Internetu.

Letos poprvé proběhly přijímací zkoušky pro všechny studenty MBA programu prostřednictvím počítačů. Obdobně probíhají licenční zkoušky zdravotních sester, podiatrů (lékaři chorob nohou), farmaceutů, učitelů, architektů a pilotů. Písemné zkoušky mají být zcela vyloučeny pro graduální program do roku 1999 a pro bakalářský program do roku 2003.

- připravila kas -

DOMÁCÍ ŠKOLA

Může být domácí škola kvalitní?

Statistika: V celonárodním (USA) měřítku čtení ovládá dobře jen asi 25% absolventů 4. tříd veřejných i soukromých škol - u absolventů 8. tříd je to asi 28%. Jen 25% absolventů 8. tříd kvalitně zvládlo základní matematické úkony. (The National Education Goals Report)

Statistika: Standardizované testy provedené u více než 16.000 doma vyučovaných dětí ukázalo v průměru 79% dobrých výsledků ve čteném i psaném jazyce i v matematice.

(The Washington Times, January 17, 1995)

Statistika: Nedávná studie provedená u 10.500 doma vyučovaných dětí konstatovala, že mají o 15-32% lepší výsledky ve standardizovaných testech v matematice, čtení a jazykových dovednostech než jejich vrstevníci ze škol.

(Stanford Achievement Test Group Summary Scores by Grade, 1992.)

Proč uvažovat o domácím vyučování? Na to máme stručnou odpověď: protože se osvědčila a dobře funguje. Cílem vyučování je vzdělání - ne školní docházka, absolvování ročníků nebo známky na vysvědčení. Domácí vyučování, jehož principem je individuální výuka, podněcuje studenty ke skutečnému vzdělávání. Kromě toho dává rodičům možnost upravit si osnovy podle potřeby a zvolit pro dítě ty nejlepší prameny.

Přednosti individuální konzultace jsou potvrzeny běžnou zkušeností. Přijde-li za vámi přítelkyně a řekne, že její syn má stále problémy s matematikou, co jí doporučíte? Aby strávil dvojnásobek času ve třídě - nebo aby našla někoho na doučování? Ze zkušenosti víme, že má-li dítě problémy ve škole, řešením patrně nebude větší počet hodin strávených ve třídě s mnoha dětmi, ale spíše intenzivní, osobní vysvětlování - konzultace. Stejně tak je obecně známo, že chytré dítě, kterému

se dopřeje individuální vyučování v oblastech, jež ho zajímají, může dosáhnout nevídaných výsledků. Individuální vyučování je výhodnější jak pro nadané, tak pro průměrné žáky.

Škola je protikladem individuálního vyučování. Typickému žákovi se během šestihodinového dne ve škole dostane méně než osmi minut individuální pozornosti. Průměrný počet dětí ve třídě činí ve veřejné škole 26 žáků: z toho některým - díky kázeňským, motivačním nebo osobním problémům - se věnuje neúměrné množství času, zatímco na ostatní ho zbude jen málo. Ani ten nejvíce motivovaný, nejtalentovanější učitel prostě nedokáže poskytnout dítěti takovou zpětnou vazbu a povzbuzení, jaké se mu dostane při individuálním vyučování - zejména vyučuje-li ho rodič, který dítě dokonale zná a navíc ho má rád.

I školské instituce si uvědomují výhody individuálního vyučování a stále se snaží získat více peněz, aby mohly zmenšit třídy a snížit počet žáků na učitele. Trvale klesající úroveň výsledků testů při stále stoupajících výdajích na vzdělání svědčí o tom, že v masovém způsobu poskytování vzdělání není něco v pořádku.

Navzdory jasným důkazům o celonárodním selhávání systému veřejných škol se jak školské úřady, tak "National Education Association" stále staví proti domácí škole. Jádrem jejich námitky je skutečnost, že domácí škola eliminuje moc školské byrokracie nad vzdělávacím každého dítěte a vrací tuto pravomoc rodičům. NEA na této pozici setrvává navzdory tomu, že veřejný vzdělávací systém neplní úlohu, kterou na sebe vzal.

Nadané děti trpí v institucích nedostatkem podnětného materiálu. Nadaní studenti, jak ukazuje průzkum federálního ministerstva vzdělání, obvykle ovládají asi polovinu učiva obsaženého v osnovách ještě před tím, než začne školní rok. Přesto v 84% dostávají stejné úlohy jako ostatní žáci. Dvě nebo

tři hodiny, které může žák strávit v "resource room" (rozšířená obdoba školní studovny) nebo v nepovinném předmětu, prostě nestačí k tomu, aby nejlepší studenti dosáhli maxima svého akademického potenciálu. Je zajímavé, že tato zpráva ministerstva vzdělání doporučuje, aby děti mohly používat podnětné materiály tempem, které jim vyhovuje - což je přesně to, co umožňuje domácí škola. Žáci vzdělávaní doma přitom v jednom testu za druhým prokazují lepší výsledky než žáci soukromých a veřejných škol. Tato svědectví narůstají s tím, jak roste hnutí za domácí školu.

Řada států si udělala statistiku o výsledcích dětí vzdělávaných doma. Oregon, Aljaška a Tennessee hlásí že doma vyučované děti vytrvale prokazují nadprůměrné výsledky. Studie provedené v tak odlišných státech jako je Texas, Kalifornie, Alabama, Washington Pensylvánie a Severní Dakota potvrzují obecně vyšší výsledky u doma vzdělávaných dětí ve srovnání s jejich vrstevníky vzdělávanými v institucích.

Je zajímavé že studie zaměřená ne na výsledky testů, ale na intelektuální vývoj, ukázala, že "doma vzdělávaní žáci dospívají k formálnímu myšlení mezi desátým a jedenáctým rokem, tedy dříve, než je celonárodní průměr 15-20 let".

Statistiky jsou sice přesvědčivé, ale pro vzdělávající rodiče je nejdůležitější pozitivní výsledek, který mohou sami pozorovat na svých dětech.

Proč domácí vzdělávání funguje: je to otázka pozornosti?

Zásadním důvodem, proč individuální vzdělávání - a to zvláště domácí individuální vzdělávání - má úspěch tam, kde jiné metody selhávají, je skutečnost, že učitel má možnost přesně zjistit čemu dítě už rozumí, co se ještě potřebuje naučit a jak ho to nejlépe naučit. Individuální vyučování je skvělá metoda vzhledem k zacílení na jedno dítě a možnosti přizpůsobit rychlost učení podle toho, zda dítě zvládá daný

problém snadno nebo s ním má potíže. Jestliže např. dítě pochopí nový pojem snadno, není třeba ho opakovat. Lze rychle projít opakovací cvičení a postoupit k dalšímu pojmu. Podobné je to, když se dítě dostane do úzkých a postup podle učebnice se mu nedaří: matka může knihu odložit a zahrát si s ním kreativní hru, která pomůže dítěti tuto krizi překonat.

Rodiče na rozdíl od učitele ve třídě mohou sami rozhodnout, na kterou část osnov položí důraz, aby vyrovnali výkyvy v tělesných a intelektuálních schopnostech dítěte. Chlapci např. rozvíjejí rychleji hrubé motorické dovednosti než jemné. Dívky rozvíjejí jemné motorické dovednosti dříve. Zatímco průměrné prvňáčky postupují stejně dobře ve čtení i psaní, mohou mít chlapci prospěch z toho, když se rodič dokud dítě není fyziologicky schopné psát - zaměří hlavně na čtení. Ale ve škole, kde osnovy nařizují postupovat ve čtení i v psaní stejným tempem u všech žáků, doplácet chlapci na svou fyziologickou nezralost.

Individuální domácí vyučování umožňuje také rodiči motivovat dítě tím, co ho těší. Dítě je motivováno tím, že se akademické cíle uspořádají kolem předmětu jeho zvláštního zájmu. Např. dívka, která miluje koně, bude motivovanější ke psaní o koních než o kosmických lodích. Domácí škola umožňuje zohlednit při plánování studia dítěte jeho zájmy.

Individuální učení na druhé straně umožňuje rodičům klást na dítě větší nároky, než může učitel ve třídě. Např. při vyučování jazyků nebo matematiky dítě nemůže tak snadno skrývat mezery ve svých znalostech za odpověďmi jiných dětí. Jestliže nezná odpověď, nemůže zabořit hlavu do knihy a počkat, až učitel vyvolá někoho jiného. Při domácím učení ví rodič naprosto přesně, zda dítě danému materiálu rozumí nebo ne, a proto nejsou známky tak důležité jako u žáků v institucích. Škola se musí spoléhat na testy, má-li určit,

kolik se toho student naučil: známky jsou jediným indikátorem pochopení.

Které překážky

individuální vyučování řeší?

Jeden z prvních obhájců moderního trendu k domácímu učení, John Holt, uvedl tři kameny úrazu, které instituční vyučování spíše zvětšuje než odstraňuje. Jsou jimi: strach z nudy, strach ze selhání a strach z nepochopení. Tyto tři problémy jsou často základními prvky zkušenosti dítěte se vzděláním. K jejich důsledkům patří nekonečné řeči dítěte o tom, jak nenávidí školu, úzkost, akademické obtíže a kázeňské problémy ve třídě.

Strach z nudy vzniká tam, kde chytrý student ví, že bude zase sedět ve škole a čtyři hodiny poslouchat další a další výklady materiálu, který pochopil napoprvé. To, co jemu zabralo dvě minuty soustředění, může zbytku třídy trvat 45 minut. Inteligentní dítě se snaží této situaci vyhnout (např. tím, že se ráno loudá, aby přišlo do školy pozdě), nebo se zabývá něčím zajímavějším (např. se zasní nebo vymýšlí lotroviny), zatímco učitel se věnuje ostatním dětem.

Strachem ze selhání netrpí jen děti, které jsou nejhorské ve třídě, ale i ty, které se pohybují na průměru. Některé děti nejsou tak bystré, aby se učily rychle a bez pomoci, a přitom nejsou dost zaostalé, aby přitáhly dostatečnou učitelovu pozornost, kterou by potřebovaly. Úzkost ze zkoušení (a její průvodní projevy jako bolest hlavy nebo žaludku) nastupuje tam, kde žák cítí, že si nikdo nedá práci, aby mu s látkou pomohl - a on sám ji ještě nezvládl. Byrokratické předpisy vyžadují, aby se za určitou dobu probral určitý počet stránek. Když většina dětí zvládla látku alespoň na trojku (což zpravidla znamená, že ji nezvládly dokonale), všichni postoupí k dalšímu bloku informací. Strach ze selhání nastupuje u dítěte tam, kde celá třída už postupuje dál, zatímco ono samo chápe látku jen nejistě. Žák ví i tehdy, když to neví jeho učitel, že stavět na labilních základech je těžké.

Strach z nepochopení se projevuje různě. Tak např. ostýchavé dítě se bojí zeptat před celou třídou a tak má stále strach, zda skutečně látku pochopilo. Strach se může stupňovat právě tehdy, když učitel vysvětluje, protože dítě ví, že bude vysvětlovat jen jednou. Co když to nepochopí? Ze samé snahy pochopit napoprvé může mít žaludeční křeče, protože ví, co se stane, když bude chtít něco vysvětlit ještě jednou.

Tyto tři překážky v učení - strach ze selhání, strach z nudy a strach z nepochopení - často zastíní celou vzdělávací zkušenost dítěte. A přitom to není nevyhnutelná součást vzdělávání. Individuální výklad, zvláště když se koná doma, minimalizuje překážky a poskytuje prostředky k jejich odstranění.

Proč jsou rodiče nejlepšími individuálními učiteli?

Jedním z hlavních důvodů úspěchu domácího vyučování je právě to, že vyučování dítěte vedou jeho rodiče. Rodič jako vzdělavatel není nevýhoda, kterou je třeba zmírnit nebo vyvážit jinými přednostmi domácího vzdělávání. Naopak: rodičovské zaujetí a láska jsou rozhodujícími činiteli úspěchu domácí školy.

David Guterson, učitel na veřejné nižší střední škole a učitel tří doma vzdělávaných synů, vysvětluje, proč i nejnaděšenější učitel nedokáže vyučovat tak, jako matka nebo otec:

"Rodiče milují děti tak, že já se s tím nemohu rovnat... A vyučování je především jiným úkonem lásky." Láska rodiče k dítěti je ta nejlepší učitelská kvalifikace. Tato láska je základem důvěry a věrohodnosti, která nezačíná každé ráno a nekončí každý červen.

Od samého narození pozorují rodiče zblízka způsob, jímž se jejich dítě učí. Většina matek i otců zjistí, že největší část dětské osobnosti byla zjevná už od kojeneckého věku a zbytek se jim od té doby rozvíjel před očima.

Zvláště v raném věku dítěte mají rodiče jedinečnou šanci objevovat temperament dítěte, styl, jímž se učí, a

jeho zárodečné schopnosti: to je klíč k budoucímu akademickému úspěchu dítěte. Každá matka, která učila batole používat lžici nebo čtyřletého počítat kostky, když je uklízí do bedny, každý otec, který učil šestileté dítě jezdit na kole, vědí něco o tom, jak se jejich dítě učí a co ho motivuje. Je agresivní? Pozoruje rádo ostatní, než vyzkouší novou dovednost? Učí se rychleji pozorováním, nebo napřed vyslechne výklad a pak pozoruje ukázkou? Vyjadřuje se lépe slovně nebo akcí a participací? Podněcuje ho soutěž, nebo ho odrazuje? Vyzkouší si věci nejraději v soukromí, aby nebylo pozorováno, nebo ho motivuje publikum? Všechna tato pozorování jsou důležitá, protože rodičům ukáží, jaký typ podpory, struktury, motivace a přístupu pomůže jejich dítěti nejvíce.

Každá matka, která měla dítě ve škole, si někdy pomyslela: "učitel mu nerozumí" nebo "učitel mu nedává to, co potřebuje", nebo "kdyby mu dopřáli trochu víc pozornosti, kdyby ho povzbudili...". Sečteno a podtrženo: **nikdo nezná vaše dítě tak jako vy**. Nikdo mu nedá tolik lásky, povzbuzení a podpory jako vy. A žádný učitel nemá čas objevit a ocenit všechny báječné věci, které vy o svém dítěti víte. Konec konců jste ho právě vy učili prvních pět let, motivovali ho, ukázňovali ho a milovali. Učitel prostě nemůže znát dítě tak dobře, aby mohl reagovat tak jako vy. Guterson popisuje přednosti akademického vzdělávání poskytovaného rodiči takto:

"Nesvazování inherentní (tradiční) netečnosti škol - jejich uniformitou obsahovou i pedagogickou - a důvěrně spojení se vzdělávacími potřebami dítěte, mohou vyučující rodiče objevovat a znovu objevovat, učit se z chyb, měnit věci tak, jak se prohlubuje jejich pochopení, a konečně žít intelektuální růst svých dětí z výhodné pozice toho, kdo dítě hluboce miluje. Krátce řečeno jsou rodiče přirozenými učiteli, jež sama struktura života vede ke vzdělávání jejich dětí."

Většina rodičů mimoděk učí své děti všemu potřebnému v prvních letech života, aniž by i jen pomysleli na to, zda jsou k tomu "kvalifikováni" a mají na to "certifikát". Jakmile je dítěti pět let, je to jiné. Rodiče jsou přesvědčováni, že jen "experti" mohou jejich dítě učit, navzdory tomu, že rodiče je úspěšně učili celé roky, že znají své děti lépe než kdo jiný, a že znají jeho temperament a styl jeho učení, tedy věci, které učitel ve třídě musí celá léta objevovat, pokud to vůbec chce dělat.

Zkušenost formálního učení ve třídě nečiní z rodiče dobrého učitele. Řada učících rodičů dokonce popisuje svou předchozí učitelskou kariéru jako komplikaci. Maggie Murrayová, bývalá učitelka základní školy, která dnes učí doma své čtyři dcery, popsala svá učitelská léta spíše jako překážku než jako pomoc. "Musíte se odnaučit všechno, co jste se učila o učení." Většina vyučování ve třídě se odehrává ve velkých skupinách, uniformně, a to je pro individuální pozornost a výuku jen malou pomocí.

Několik studií o zázemí vyučujících rodičů potvrzuje, že učitelské vzdělání, příjem a úroveň vzdělání nejsou rozhodujícími faktory pro úspěšnost domácího učení. Podle jedné studie např. není významný rozdíl mezi akademickými výsledky doma vzdělávaných dětí rodičů s učitelským certifikátem a rodičů bez této kvalifikace. Podobně podle několika studií není významný vztah mezi úrovní vzdělání rodičů a výsledky dítěte. Děti, jejichž rodiče ukončili střední školu, mají stále lepší výsledky než je celonárodní průměr.

Všechny tyto statistiky ukazují, že nejlepší vzdělání pro dítě není dáno učitelskou kvalifikací, penězi vynaloženými na osnovy a pomůcky, ba ani počtem hodin, strávených formálním, strukturovaným učením. Úspěch spíše závisí na citlivosti vyučujícího ke skutečným potřebám dítěte, jeho nadání a deficitům, a na zaujetí, soustředění, povzbuzování a lásce - tedy na věcech,

kteří mají spíše rodiče než učitel ve třídě.

Domácí škola zaručuje osnovy upravené podle osobnosti dítěte

Rodiče vzdělávající doma poskytují dětem významnou výhodu, kterou i nejlepší soukromá škola jen těžko vyváží: osnovu zaměřenou na osobnost dítěte. Rodič obvykle učí podle osnov, které vybral nebo upravil podle konkrétního dítěte - jeho intelektuální úrovně, zájmů, tempa a stylu učení a také podle toho, co rodiče pokládají za kompletní, integrované vzdělání. Individuálně učit rodiče poskytnou dítěti program střížený na jeho míru, protože vycházejí z otázek: "Co už zná?" a "co by se právě teď měl naučit?"

Rodiče si mohou vybrat látku z různých stupňů tak, aby ji přizpůsobili skutečné vzdělávací úrovni svého dítěte. Tak např. osmiletý může být v matematice na úrovni třetí třídy, číst na úrovni čtvrté třídy, spelovat (pravopisné hláskování) na úrovni druhé třídy atd. Ve škole učitel nemůže přizpůsobovat osnovy v každém předmětu podle každého ze svých studentů. Domácí vzdělávatel však může vědomě vybírat osnovy podle konkrétního žáka.

Individuálně navržený program uchovává u dítěte vzrušení a nadšení pro výuku a vylučuje nudu, která se nutně dostavuje, když je dítě nuceno vysedávat při opakovaném výkladu věcí, které už zvládlo. Učitel ve třídě si kromě toho nemůže zvolit osnovu, podle níž by učil. Nemá ani možnost upustit od osnov nebo je nahradit jiným textem, pokud text schválený školní radou u určitého dítěte nezabírá. Učitel, na rozdíl od rodiče, nemůže začít znovu s takovou osnovou, která by měla efekt.

Poslední důvod: osnovy zaměřené na osobnost dávají rodiči příležitost vybrat materiály, které odpovídají učebnímu stylu dítěte. Tak např. u dítěte, které se učí především ze slyšení, lze užít audiotechniku tak, aby si dítě lépe zapamatovalo fakta. Dítě které je rozvinuté hmatově, může mít prospěch

z praktického *hands-on-approach* v předpisu nebo matematice, kdy se může opřít o pomůcky, jež mu osvětlují pojmy používané v textech. Ideální osnovy nabízejí kombinaci hmatového, zrakového a sluchového učení, ale v rovnováze, kterou lze adaptovat na efektivní metodu pro konkrétní dítě.

Ano, domácí škola je dobrá škola

Domácí škola dává rodinám obrovskou příležitost nabídnout dětem to nejlepší akademické vzdělání. Individuální učení, jež je jádrem domácího vzdělávání, poskytuje našim dětem nejlepší vzdělání. Hlavní důvody, proč je domácí škola tak úspěšná, lze shrnout takto:

1. Individuální učení je nejefektivnější vyučovací metoda. Individuální výklad, který navíc poskytuje učitel (rodič), který zná dítě nejlépe, umožňuje skutečné pochopení studovaného předmětu a umožňuje přizpůsobit tempo výuky dítěti.

2. Individuální osnovy vždy odpovídají úrovni dítěte. Rodiče vybírají osnovy podle toho, co se nejlépe hodí pro intelektuální schopnosti jejich dítěte, způsob, jímž se učí, i pro jeho zájmy. Rodiče mohou osnovy upravit tam, kde vidí nějaké nové potřeby nebo cíle. Nuda nebo strach z neúspěchu se do značné míry sníží nebo vůbec vyloučí.

3. Domácí škola zajišťuje větší důkladnost a hloubku učení. Cílem je pochopení, tempo určují potřeby dítěte: díky tomu se děti skutečně naučí to čemu se učí (rozhovor je omezen jen rozsahem problému - ne zvonkem na konci hodiny). Dítě si nevytvorí mezery, k čemuž nutně dochází, když něco ještě nepochopilo a učitel už přechází k dalšímu oddílu.

4. Domácí škola poskytuje dítěti širší rozsah vzdělání, protože výběr předmětů je širší a pružnější: je také možné využít exkurzí a hloubkových projektů. Ve školách byly exkurze a hloubkové projekty podstatně omezeny díky rozpočtovým škrtům, právní odpovědnosti a menším možnostem spolupráce

matek. Např. okres Fairfax ve Virginii, což je jeden z nejkvalitnějších školských obvodů v zemi a okres je jeden z nejbohatších, poskytuje dětem základní školy jednu exkurzi za půl roku. Místní podpůrná skupina domácího vzdělávání v témž okrese naproti tomu organizuje v průměru jednu exkurzi za měsíc a má k dispozici řadu odborníků ke speciálním tématům.

5. Individuální výuka nejlépe využije čas dítěte. Redukuje ztrátové časy. Rodič ve velké rodině - má vždy na starost méně dětí. Tradiční instituční škola pomíjí přirozenou potřebu dítěte hrát si. Individuální učení je úspornější a efektivnější, takže dítěti zbude víc času na to, aby bylo opravdu dítětem a v klidu se radovalo z volného času.

6. Individuální učení se vyhne nuceným programům: rodiče mají kontrolu nad sexuální výchovou a vyhnou se nevitáným aspektům programů zaměřených na drogy, smrt, sex a AIDS, které jsou ve veřejných školách povinné.

7. Individuální učení poskytuje víc, než může poskytnout soukromá škola, přitom však za zlomek ceny. Má řadu předností i ve srovnání se soukromou školou (nižší počet dětí na učitele, individuálnější osnovy lepší výsledky podle testů) a poskytuje je levněji. Je dražší než veřejná škola o některé výdaje (osnovy knihy, poradenské služby, testování), ale v normálním případě nestojí víc než 400 USD na rok a dítě - často méně. Roční výdaje představují měsíční výdaje za školné v soukromých školách.

Otázka socializace

Úhelným kamenem debaty o domácí škole je otázka socializace. Rodič-učitel může být akademicky dobrý, ale nebude díky nedostatku socializace domácí vzdělání neúplné?

Když kritické domácího vzdělání mluví o socializaci, redukují ji zpravidla na sociabilitu - schopnost vycházet s lidmi. Pokládají socializaci v instituční škole za lepší, protože je tam víc lidí, a víc lidí znamená víc zkušeností pro

sociální interakci. Ale sociabilita je pouze produktem procesu socializace.

Proces socializace v instituční škole spočívá z největší části na interakci vrstevníků pod povšechným dozorem učitelů. Ale pokud jde o socializaci prostřednictvím vrstevníků, méně je někdy více.

Proces socializace doma začíná a roste za bdělé péče rodičů, kteří ho podporují a korigují: zvláště pečlivě dbají na vztahy mezi sourozenci. Kritické naznačují, že doma vyučované děti jsou sociálně neschopné, že se neumějí vyrovnávat se skutečným světem. Ale pravý opak je pravdou: socializace je jednou z předností domácí školy.

"Posedlost vrstevníky a mentalita party jsou přirozenou odpovědí dětí na masové vyučování, které v podstatě odstraňuje z jejich života dospělé: dospělí se před nimi ocitají v poměru 30:1, v roli natolik autoritativní, že znemožňuje smysluplný vztah." (David Guterson, učitel na veřejné škole, domácí vzdělávatel.)

Výhody domácí školy pro socializaci:

1. Nejdříve a především doma se dítě připravuje k získávání společenských dovedností, jež ho - ve věkově integrovaném prostředí - připravují na skutečný svět. Uvědomme si, že skutečný svět oplývá prostředím, jež jsou věkově smíšená: obec, církev, pracoviště.

2. Socializace znamená více než schopnost vycházet s druhými. Je to schopnost dávat se v lásce Bohu, členům rodiny, souvěrcům i světu. Domácí škola dlouhodobě cvičí naše děti v tomto typu obětavé lásky.

3. Děti, které se učí doma, mají silné vědomí vlastního já, které je základem zdravé socializace. Silné vědomí vlastního já vede k sebeúctě a sebekontrolě, které jsou základem sebekázně a sociability.

4. Vyučující rodiče mají více času na to, aby děti vedli k jednání založenému na křesťanských hodnotách. Děti jsou pak více schopny reagovat na hodnoty

určované vrstevníky a ujmout se mezi nimi vedení.

5. Domácí vyučování omezuje příležitost negativní socializace. Členové rodiny stráví více času pohromadě a uzavírají věkově smíšená přátelství. Rodiče mají přátelství svých dětí pod kontrolou.

6. Díky společným exkurzím, sportu, hudebním lekcím a dalším aktivitám podpůrné skupiny i díky občanským a církevním aktivitám rodiny má dítě větší možnost kontaktů s lidmi nejrůznějších profesí a v nejrůznějších životních situacích. Jejich socializace pro život je komplexní.

Jak se dozvím, co mám učit a jak učit?

Pokud jde o tento aspekt domácího vyučování, pak jsou rozhodující vhodné nástroje. Státní vyučovací standardy, "balíčkové" neboli kompletní osnovy, a věkově vhodné učebnice vám ukáží, co se má dítě každý rok naučit. To je pro vás výchozí bod: nemusíte se však omezovat na to, co dělají všichni ostatní. Učitelské příručky a detailní osnovy vám řeknou, co máte každou hodinu naučit, a většina z nich nabízí další činnosti, které prohloubí pochopení nebo uvedou další lekci.

Kolik času domácí škola zabere?

Relativně málo! Domácí škola potřebuje dobu kratší než obvyklý den v instituční škole. Záleží na vás, jak si den uspořádáte. Některé rodiny se snaží skončit domácí vyučování a běžné domácí práce v poledne a odpoledne věnují hodinám speciálního vyučování mimo dům, hře, domácímu provozu apod. Jiné si rozvrhují výuku do menších celků během dne a střídají je s domácími pracemi, hodinami mimo dům a hrou. Některé rodiny učí čtyři dny v týdnu a jeden den si rezervují na exkurze nebo speciální projekty. Volba záleží na vás.

Zkušenost ukazuje, že matky tří až pětiletých dětí stráví vyučováním méně než hodinu denně. Matky v prvních ročních stráví samotným vyučováním

sociální interakci. Ale sociabilita je pouze produktem procesu socializace.

Proces socializace v instituční škole spočívá z největší části na interakci vrstevníků pod povšechným dozorem učitelů. Ale pokud jde o socializaci prostřednictvím vrstevníků, méně je někdy více.

Proces socializace doma začíná a roste za bdělé péče rodičů, kteří ho podporují a korigují: zvláště pečlivě dbají na vztahy mezi sourozenci. Kritické naznačují, že doma vyučované děti jsou sociálně neschopné, že se neumějí vyrovnávat se skutečným světem. Ale pravý opak je pravdou: socializace je jednou z předností domácí školy.

"Posedlost vrstevníky a mentalita party jsou přirozenou odpovědí dětí na masové vyučování, které v podstatě odstraňuje z jejich života dospělé: dospělí se před nimi ocitají v poměru 30:1, v roli natolik autoritativní, že znemožňuje smysluplný vztah." (David Guterson, učitel na veřejné škole, domácí vzdělávatel.)

Výhody domácí školy pro socializaci:

1. Nejdříve a především doma se dítě připravuje k získávání společenských dovedností, jež ho - ve věkově integrovaném prostředí - připravují na skutečný svět. Uvědomme si, že skutečný svět oplývá prostředními, jež jsou věkově smíšená: obec, církev, pracoviště.

2. Socializace znamená víc než schopnost vycházet s druhými. Je to schopnost dávat se v lásce Bohu, členům rodiny, souvěrcům i světu. Domácí škola dlouhodobě cvičí naše děti v tomto typu obětavé lásky.

3. Děti, které se učí doma, mají silné vědomí vlastního já, které je základem zdravé socializace. Silné vědomí vlastního já vede k sebeúctě a sebekontrolě, které jsou základem sebekázně a sociability.

4. Vyučující rodiče mají více času na to, aby děti vedli k jednání založenému na křesťanských hodnotách. Děti jsou pak více schopny reagovat na hodnoty

určované vrstevníky a ujmout se mezi nimi vedení.

5. Domácí vyučování omezuje příležitost negativní socializace. Členové rodiny stráví více času pohromadě a uzavírají věkově smíšená přátelství. Rodiče mají přátelství svých dětí pod kontrolou.

6. Díky společným exkurzím, sportu, hudebním lekcím a dalším aktivitám podpůrné skupiny i díky občanským a církevním aktivitám rodiny má dítě větší možnost kontaktů s lidmi nejrůznějších profesí a v nejrůznějších životních situacích. Jejich socializace pro život je komplexní.

Jak se dozvím, co mám učit a jak učit?

Pokud jde o tento aspekt domácího vyučování, pak jsou rozhodující vhodné nástroje. Státní vyučovací standardy, "balíčkové" neboli kompletní osnovy, a věkově vhodné učebnice vám ukáží, co se má dítě každý rok naučit. To je pro vás výchozí bod: nemusíte se však omezovat na to, co dělají všichni ostatní. Učitelské příručky a detailní osnovy vám řeknou, co máte každou hodinu naučit, a většina z nich nabízí další činnosti, které prohloubí pochopení nebo uvedou další lekci.

Kolik času domácí škola zabere?

Relativně málo! Domácí škola potřebuje dobu kratší než obvyklý den v instituční škole. Záleží na vás, jak si den uspořádáte. Některé rodiny se snaží skončit domácí vyučování a běžné domácí práce v poledne a odpoledne věnují hodinám speciálního vyučování mimo dům, hře, domácímu provozu apod. Jiné si rozvrhují výuku do menších celků během dne a střídají je s domácími pracemi, hodinami mimo dům a hrou. Některé rodiny učí čtyři dny v týdnu a jeden den si rezervují na exkurze nebo speciální projekty. Volba záleží na vás.

Zkušenost ukazuje, že matky tří až pětiletých dětí stráví vyučováním méně než hodinu denně. Matky v prvních ročních stráví samotným vyučováním

asi dvě hodiny denně, vyšší třídy vyžadují obvykle tři až tři a půl hodiny denně, druhý stupeň a střední škola zabere zpravidla více času podle typu studia, ale průměr je okolo čtyř hodin denně. Čím je dítě starší, tím větší část výukového času může pracovat samostatně.

Výzkumy ukazují, že výsledky standardizovaných testů u dětí z domácích škol nezávisí na typu rozvrhu ani nejsou přímo úměrné počtu odučených hodin. Překvapuje vás, že matka vyučující doma stihne za dvě hodiny to, co trvá ve škole šest hodin? Tak si to spočítejte. Čas věnovaný konkrétnímu dítěti se ztrácí díky počtu dětí, které se dožadují pozornosti. Mnoho školního času se vyplývá na kázeňská vyrušení, na administrativní detaily, rozdáváním a vybíráním prací, čekáním, až všichni skončí práci, ve frontách na pití a na záchodě. Celé hodiny se studenti věnují neakademickým kursům (sexuální výchova, výchova ke správnému přístupu ke smrti, drogová výchova). Nepřekvapuje nás, že místo aby snahy omezit neakademické kursy, navrhuje se prodloužit vyučovací dobu.

Vy, jakmile si stanovíte osnovu, začínáte od základních věcí a pak postupujete dále. Místo různých "výchov" přidáte rozšiřující výuku podle zájmu dítěte, jako jsou dějiny umění, jazyky nebo klasická hudba - a pořád bude vyučování kratší než ve třídě.

Matka, která dělí pozornost mezi několik málo dětí, naučí spoustu látky - rozhodně více než učitel, který nemůže jít kupředu, dokud 26 dětí nepochopí to, co vyložil.

Protože výuka zabere méně času, využijeme lépe čas našich dětí. Především odstraníme časový stres např. s odchodem do školy: děti mají víc času na hru, na čtení, na užitečné koničky nebo na prosté soužití se sourozenci a rodiči. V nestruturovaném čase se rodí většina otázek.

Děti, které se učí doma, se přirozeně zapojí do chodu domova. V instituční škole jsou děti často tak přetížené, že

rodiče často váhají obírat je o zbytek času požadavky na pomoc v domácnosti. Děti tak ovšem ztrácejí příležitost k posílení vlastní odpovědnosti a osobnímu růstu. Díky rodinným odpovědnostem získávají děti praktické životní dovednosti a vyšší stupeň soběstačnosti, což je rozhodující pro formování jejich charakteru.

Máte-li věnovat několik hodin denně výuce svých dětí, je tento závazek pro vás prioritní. Na začátku to možná znamená omezení jiných aktivit mimo dům. Čas pro vyučování si blokuje tak, jako si ho blokuje podnikatelé, kteří pracují doma. Základem je pravidelný rozvrh. Upozorněte své okolí na tento rozvrh a omezte vyrušování na minimum. Zapněte záznamník se žádostí, aby volající nechávali jen nejnnutnější vzkazy.

Na druhé straně poskytuje domácí škola příležitost uspořádat rozvrh podle potřeb rodiny tak, aby zbyl určitý "rodinný čas", kdy jsou všichni pohromadě.

- *Michaela Freiová, Domácí škola: americká zkušenost, Občanský Institut, č. 63, 1996, redakčně zkráceno - Poznámka redakce: Pokud máte zájem o další informace, napište nám.*

Rebof lidská přirozenost je uzpůsobena tak, že smysly, rozum, vůle i všechny schopnosti hledají ustavičně přiměřenou stravu. Odpíráš-li ji, rmoutí se, ochabují, vadnou, hynou. Jestliže ji prozíravě dodáváš, radují se, oživují se, ožívají a stačí na všechno. Jestliže ji však cpeš příliš často, pak je poškozujes, oslabujes, kazíš a ničíš. Je tedy třeba jen opatrnosti. Jestliže děti přetěžují, buď je umoríš, nebo z nich uděláš tupce a blázný. V dětství je třeba cvičit paměť, v dospívání pak uvažování, v mládosti čistý rozum, v dospělosti práci. Všechny školské robotárny či pracovní změnit v sídla her. J. A. Komenský

DESÁTERO rodičovských příkázání

1. Naučte je číst a používat Boží slovo - Bibli (5. Mojžíšova 6:6-9)
 2. Učte je rozlišovat, co je zlé a co dobré. (1. Královská 1:6)
 3. Hledte na ně jako na dar Boží a ne na svoje vlastnictví. (Žalmy 127:3)
 4. Usměrnujte je a ukazujte jim Boží cestu. (Přísloví 22:6)
 5. Napomínejte je - učte je disciplíně. (Přísloví 29:17)
 6. Milujete je bezpodmínečně a obětavě. (Lukáš 15:11-32)
 7. Neprovokujte je k hněvu. (Efezským 6:4)
 8. Získejte si jejich úctu dobrým příkladem. (1. Timoteovi 3:4)
 9. Starejte se o jejich tělesné potřeby. (1. Timoteovi 5:8)
 10. Předejte jim svoji víru. (2. Timoteovi 1:5)
- Zitřejší charakter vašich dětí závisí na tom, co je naučíte dnes.
- Chléb náš vezdejší, 1989

KRIZE VEDENÍ a její řešení z křesťanské perspektivy

*Následující příspěvek je zkrácená
osnova přednášky pořádané Křesťanskou Akademií v Praze. Věříme, že
principy úspěšného vedení jsou
natolik důležité, že osloví i mnohé
z vás.*

Vlády, podniky, společenské organizace i občanská sdružení, církve a vůbec všechny organizace dnešního světa se nacházejí v krizi způsobené absencí efektivního způsobu vedení. Ve společnosti chybí vedoucí a učitelé, kteří by uměli účinně komunikovat, inspirovat, pobízet a pomáhat tak, aby skutečně docházelo k proměně lidských životů a celého našeho světa. Namísto toho se zdá, že existují nejrůznější společenské organizace plné

úředníků, manažerů a funkcionářů, kteří se pokoušejí přinutit své podřízené, aby splnili nějaký úkol, či dokonce jen předali triviální informace, které jsou často a zcela bez vztahu k reálnému životu.

V současné době se ve Východní a Střední Evropě překotně rozvíjí kapitalismus a s ním začíná převládat i jeho forma vedení. William Greider poznamenal: "Nový kapitalistický systém je zdrojem nezměrné tvořivé energie. Současně však také plodí brutální výkyvy a strašlivé excesy. Davy bezohledných investorů, falešné naděje výrobců, neúnavnou honbu za maximálním obrátem, působí destruktci a spoustu lidského utrpení, ponížení a nejistoty". V zásadě Greider říká, že kapitalismus, přes svou schopnost zvelebit ekonomiku a zlepšit produktivitu práce, postrádá jeden významný prvek, který nazývá lidským, křesťanským pohledem na roli vedoucího. Ani kapitalismus ani komunismus se nestará o člověka. Lidé jsou v celém mechanismu pouhými kolečky. V kapitalismu, komunismu a jiných sekulárních filozofických koncepcích na člověku nakonec nezáleží.

Příprava vedoucích a učitelů je klíčová jak pro naše společenské instituce obecně, tak pro církev konkrétně. Učitelé a vedoucí se až příliš často považují za dvě odlišné skupiny. Ve skutečnosti však je mezi oběma jen malý rozdíl. Příprava učitelů, kteří by byli vedoucími, a vedoucích, kteří by byli učiteli, umožní stále vzdělávání dospělých a poslouží jak společnosti ve velkém, tak i společenství církve v malém. Celý svět čelí krizi vedení a naše společenské a náboženské instituce, které jsou přímo uprostřed tohoto dění, jí čelí společně s ním. Krize vedení a výuky není nic nového. I Mojžíš, jak víme z 11. kapitoly Knihy Numeri, musel podobné krizi čelit. Mojžíš vyčítal Bohu:

♦ *Proč zacházíš se svým služebníkem tak zle? Proč jsem u tebe nenalezl milost, žeš na mě vložil všechny tento lid jako břímě? Copak jsem všechny tento lid počal já? Copak*

24 ZÁPAS O DUŠI

jsem ho porodil já, že mi říkáš: Nes jej v náručí, jako chůva nemluvnátko, do země, kterou jsi přísahal dát jeho otcům?" (Numeri 11, 11-12)

Hospodin Mojžíšovi odpověděl:

♦ *Shromažď mi sedmdesát mužů z izraelských starších, o nichž víš, že jsou staršími a správci v lidu. Vezmi je ke stanu setkávání, ať se tam postaví s tebou. Sestoupím a budu tam s tebou mluvit. A odeberu z ducha, který je na tobě, a vložím jej na ně. Ponesou pak břímě lidu s tebou, neponeseš je už sám.* (Numeri 11, 16-17)

Raná církev, jak nám připomíná šestá kapitola Skutků apoštolů, řešila podobné problémy:

♦ *V té době, kdy učedníků stále přibývalo, začali si ti z nich, kteří vyrostli mezi Řeky, stěžovat na bratry z židovského prostředí, že se jejich vdovám nedává každodenně spravedlivý díl. A tak apoštolové svolali všechny učedníky a řekli: Bohu se nebude líbit, jestliže my přestaneme kázat Boží slovo a budeme sloužit při stolech. Bratří, vyberte si proto mezi sebou sedm mužů, o nichž se ví, že jsou plni Ducha a moudrosti, a pověřme je touto službou. My pak budeme i nadále věnovat všechnen svůj čas modlitbě a kázání slova.* (Skutky 6, 1-4)

Oba úryvky z Písma nám představují krizi vedení - vedení, které mělo příliš mnoho starostí, málo času a energie všechno zvládnout. V Mojžíšově případě se lidé dali jen těžko vést a neustále žádali víc, než jim Mojžíš mohl poskytnout. V rané církvi byli apoštolové vystaveni protichůdným požadavkům, a rovněž nemohli konat to, co považovali za svou prioritu.

Současný stav krize vedení ale nezpůsobují pouze nadměrné požadavky kladené na vedoucí. Naopak zdá se, jako bychom vedoucí ani neměli. Naše organizace jsou plné manažerů a byrokratů, ale ne vedoucích. Abych parafrázoval Přísloví 29,18:

♦ **není-li žádného vedení, lid pustne a nakonec zaniká.**

Bernard Bass píše: "Je téměř tolik různých definic vedení jako těch, kdo se je pokusili definovat". Vyjmenujme si některé:

1. **Vedení manažerského typu** je v mnoha směrech protimluv. Člověk je buď manažer nebo vedoucí; dělat obojí současně je v nejlepším případě obtížné, ale pro většinu lidí téměř nemožné. Management má tradičně čtyři funkce a žádná z nich není ve skutečnosti funkcí vedoucího:

a) Plánování určuje přítomné a budoucí potřeby, stanoví cíle, volí priority programu, určuje způsoby a procesy, jimiž má být práce konána a lidé kontrolováni.

b) Organizace práce určuje organizační strukturu, přiděluje druhým práci a stanoví a udržuje vztahy mezi zúčastněnými stranami.

c) Vedení funguje různými způsoby - rozhoduje za druhé, motivuje je k následování a k pracovnímu nasazení pro organizaci, kontroluje komunikaci mezi jednotlivci a skupinami, vybírá jednotlivce vhodné pro spolupráci s managementem a školí zaměstnance.

d) Kontrola určuje standardní výkon, měří výkon, hodnotí naměřené poznatky a poskytuje zpětnou vazbu k pracovnímu procesu.

Management není vedení. Manažeři ovládají lidi a věci v zájmu především určených cílů a v rámci omezených časových, osobních i surovinových zdrojů. Manažeři využívají změn chování, systému odměny a trestu jako prostředků k dosažení svého cíle. Manažeři se snaží dosáhnout spodní hranice, protože podle ní jsou hodnoceni. **Manažeři nejsou vedoucí!** Společnost jako celek, církve i další křesťanské instituce jsou plné manažerů, ale kde jsou vedoucí?

2. **Svobodné ("lázo-plázo") vedení** je další protimluv. Tento typ vedení je charakterizován zcela opačným přístupem. Neexistuje (či existuje minimálně)

společný směr; nevzniká a nesdílí se žádná vize; neshromažďují se žádné zdroje; vedoucí tohoto typu vlastně nikoho nevede. Člověk se pouští do práce bez jakéhokoli vměšování vedoucího, ovšem také bez jeho pomoci. Ani jediný podnik, organizace či vláda tento typ vedení nepřežijí. Tímto způsobem bohužel pracují mnozí duchovní a oficiálně zvolení představitelé církve, v důsledku čehož pak nejsou schopni poskytnout místním církvím či sborům směr ani pomoc.

3. Autoritářské, vojenské, pyramidální vedení. Autorita zde plyne shora dolů, ti níže postavení přijímají příkazy od těch, kteří jsou výš. Čím níže se člověk v hierarchii nachází, tím má menší příležitost do věci vidět a tím méně je pravděpodobné, že vstoupí do procesu rozhodování. Rozhoduje se nahoře či téměř nahoře a očekává se poslušnost. Existuje řetězec příkazů a každý v něm má své místo. Každý se zodpovídá někomu jinému. Tento typ vedení hraje velice důležitou roli v určitých společenských situacích, zejména v armádě. Za normálních okolností by se tento způsob vedení neměl uplatňovat ani ve společnosti obecně, ani v církvích.

4. Autokratické, diktátorské vedení. Diktátorský způsob vedení je takový, kde hlava vlády či organizace, duchovní či předseda oficiální instituce vydává edikty a dekrety a vyžaduje absolutní poslušnost. Nikdo nemá autoritu, moc či zodpovědnost tuto osobu či její výnosy zpochybňovat, nikdo nemá autoritu dělat cokoli jiného než to, co bylo nadekretováno a přikázáno. Moc spočívá v ruce jediného člověka, který je nejvyšší; všichni ostatní stojí pod ním. To je absolutní moc soustředěná do jediné instituce. Pád komunismu v Evropě ukázal krach tohoto přístupu. Až příliš mnoho představitelů z oblasti podnikání, společenských a občanských organizací i náboženství však tuto formu vedení hájí. Jsou přesvědčeni, že mají-li za dění nést zodpověd-

nost, měli by mít i moc. Tato forma vedení je ale v protikladu s veškerým učením obsaženým v Písmu. Ani Bůh nám nepřikazuje mít s ním osobní vztah, ale zve nás k tomu.

5. Demokratické vedení. Tento typ vedení vypadá jako stále probíhající diskuse o hodnotách, prioritách a strategiích. Vedoucí se snaží diskusi ovlivnit, ale po jejím skončení lidé hlasují a většina vyhrává. Vedoucí pak přijmou za svůj názor a názor většiny a uskutečňují jej. Pokud - jak se často v nejrůznějších končinách světa stává - dojde k tomu, že neexistuje jasná shoda či existuje jen těsná většina, pak demokracie funguje jen s obtížemi. A protože demokratický vedoucí nikdy neví, kdy většina změní názor a bude hlasovat proti němu, drží se většiny, ale zároveň i menšiny pro případ, že by se z ní stala většina. Tento způsob vedení už vyzkoušely mnohé společenské instituce v mnoha zemích světa a často jej nalezneme v církvích, ale zcela postrádá biblický základ; ve svém konci vede k rozvrácení či alespoň ochromení instituce vzhledem k frakcím a hlasování.

6. Budující vedení. Tento druh vedení se nesoustředí na moc, autoritu, manažerství, motivaci, pohnutky či posilování určitých modelů chování. Není zaměřeno pouze na to, aby se úkol jen dostatečně dobře splnil. Jde mu o efektivitu, o to, aby se správná věc udělala správně. Charakterizuje je služba potřebným, vzájemné přijímání, sdílení a růst ve společenství navzájem závislých spolupracovníků. Tento způsob vedení a výuky je primárním biblickým modelem Ježíše Krista a apoštolů. Zapadá do obrazu církve jako společenství věřících, kteří náleží Kristu i sobě navzájem a kteří se navzájem pomáhají budovat ve víře (Římanům 12,4-8; Efezským 4,11-16). Je vzorem pro všechny společenské instituce a organizace, které se zabývají lidmi, jejich růstem a rozvojem a které chtějí v dnešním světě účinně působit.

Budující vedení se neptá, jaký styl by měl vedoucí mít. Perspektivou budujícího vedení je pomoci těm, kdo se procesu účastní, učit se, růst, zrát, tj. rozvíjet se ve využívání Božího obdarování, naplňovat svou Bohem inspirovanou vizi a Bohem zjevené úkoly. Budující vedení se nesnaží přinutit či přimět lidi, aby změnili svůj názor. Cílem budujícího vedení je spíše pomáhat lidem, aby začali a pokračovali s rozvojem sebe sama jako osoby a aby účinně naplňovali své povolání sloužit světu.

Znaky budujícího vedoucího-učitele

1. Nejdůležitější požadavek pro opravdu funkční budující, "živné" vedení a učení je, aby Tito vedoucí založili svou víru na Ježíši Kristu jako Spasiteli a Pánu. Ve všem, co dělají, mají současnou i věčnou perspektivu Božího království. Některé typy vedoucích se mohou tomuto vzoru blížit, ale postrádají dostatečný teologický a filozofický podklad pro tento přístup nezbytný. Někdy si - ať už vědomě nebo nevědomě - z křesťanských východisek mnoho vypůjčují a v důsledku toho se zdá, že se budujícímu vzorci pro vedení a učení velice blíží. Ve skutečnosti tomu tak není.

2. Založili svůj život na moci vzkříšeného Krista, chodí v moci Ducha svatého a jsou plni Ducha svatého, který je vede k Božímu, Kristu podobnému životu. Nemluvíme zde o dokonalosti. Mluvíme o vedoucích, kteří odevzdali své životy, aby byli křesťany ve všech ohledech (viz Římanům 12,1-2; 8,5-14). Tento druhý znak vychází ze znaku prvního. Křesťanský vedoucí-učitel musí "vstoupit na cestu nového života" (Ř 6,4) a "sloužit v novém životě Ducha" (Ř 7,6).

3. Vedoucí-učitelé vedou lidi, ne organizace. Pamatují si, že Kristus řekl "Zbuduji svou církev". Církev není budova, ale Boží lid. Organizace, i církevní, jsou pouze prostředky k tomuto cíli. Cílem je budovat lid, ne

zvětšit nebo obohatit organizaci. Vedoucí-učitelé se nesoustředí primárně na organizační myšlení a úkoly, ani na údržbu organizace a na její řády.

4. Jsou to osobnosti, které se staví kriticky k ustáleným zvykům a hledají nově a lepší cesty, jak si poradit se službou a pomocí společnosti. Jsou připraveni chápat, že Bůh je i Bohem nového, ne pouze starého. Vedoucí-učitelé jsou součástí nových dějin, které Bůh píše skrze jejich vedení a učení (viz Izajáš 43,18-19). A tato perspektiva neplatí jen pro církev, ale i pro společnost jako celek.

5. Žene je vidina lidí, kteří se stávají něčím víc, než jsou dnes, vidina toho, k čemu Bůh lidi volá a jak by měli oni i jejich organizace vypadat. Pohání je vize toho, jak pomoci lidem, aby se stali a zůstali lidmi proměněnými a aby pak dále a neustále proměňovali svou skupinu, organizaci i společnost.

Apoštol Pavel nám předkládá takovou neúnavnou vizionářskou aktivitu v listě Koloským 1,28-29. Pavel byl sám osobou pohaněnou vizí. Byl neúnavný, energický, vždycky postupující vpřed, člověk, který druhým nedovolil, aby byli příliš spokojeni, nezúčastnění či upadli do pasivity.

6. Budující vedoucí nepřijímají falešné rozštěpení na církev a svět, kněží a laiky, světské a náboženské. Veškerý život patří Bohu a je napojen Jeho přítomností. Věřící křesťané mají uplatňovat své dary a svůj talent v celém svém životě. Budující vedoucí-učitel se snaží lidem pomoci, aby si uvědomili, že celý jejich život náleží Bohu a má být prožit v Jeho službě a pro Něho.

7. Vize je společným vlastnictvím, protože vznikla ve společenství, ne v izolované skupince "těch u vesla" (diktátor, autoritář, vojenský představitel, manažer). Ve skupině existuje smysl pro společenství a jeho vizi (viz Skutky 15; Římanům 15,5).

8. Udržují vizi a stále ji předávají všem v organizaci bez ohledu na její velikost a složitost. Neustále tuto vizi

každému ve skupině připomínají (např. Mojžíš a Země zaslíbená; 1. Timoteovi 6,20). Vedoucí také lidem z organizace pomáhají, aby mohli čas od času vizi přezkoumat a upravit podle svých zkušeností a potřeb doby.

9. Neustále posilují důvěru ve společnou vizi, v lidi samotné, ve schopnost lidí vize dosáhnout a ve vedoucí. Protože Bůh vede jak vedoucího, tak i ostatní, mohou společně své vize dosáhnout. Potom nebude dílo Páně, konané podle Boží vůle, marné (viz 1. Kor 15,58).

10. Uschopňují, posilují, učí druhé a pomáhají jim, aby všichni členové organizace mohli přijmout vizi, dosáhnout potřebných výsledků a splnit určené úkoly zapojením svých duchovních darů.

Budující vedení tedy je:

- ✓ proces, ne mechanická schopnost;
- ✓ umění, ne pouze technická, naučená obratnost;
- ✓ osobní povolání, ne mocenská pozice;
- ✓ služba a pomoc, ne převaha;
- ✓ pokora, ne okázalost a arogance.

Budující vedoucí pomáhají druhým, aby poznali své duchovní dary, kultivovali je, rozvíjeli je, využívali je a neustále je zvelebovali. Budující vedoucí tento rozvoj posiluje. Je jejich nejlepším pomocníkem - UČITELEM!

Vedoucí-učitel se zajímá o vývoj celého člověka, nejen o přenos informace a o její uložení v lidské mysli za účelem pozdější aktivace jako odpovědi na příslušný stimul. Budující učitel se nezajímá pouze o splnění úkolu. Vedoucí-učitel se snaží, aby dosáhl efektivních výsledků od lidí, jejichž lidství, talent a dary by byly maximálně využity. Vedoucí-učitel se snaží, aby těchto výsledků dosáhl s požitáním a plnou spoluúčastí těch, kdo jsou vedeni. Vedoucí-učitel neužívá donucování ani nejedná s lidmi jako se zvířaty, jejichž chování by muselo být manipulováno mechanismem *podnět - reakce*.

Vedoucí-učitelé se zabývají budováním druhých a chtějí je osvobodit od otroctví nezralosti, zvláště duchovní, úzkoprsého myšlení, sobectví a krátkozrakosti. Příklad tohoto zotročení nalzeme v tom, co kdosi nazval "sedmi posledními slovy církve" (a můžeme klidně dodat, že i mnoha vlád, podniků a jiných organizací): "Vždycky se to dělalo tak a ne jinak!" nebo "Takhle se to přece nikdy nedělalo!"

Vedení, charakter a obnova

Charakter člověka určuje jeho chování a hodnotu v roli vedoucího. Charakter není povrchní nátěr, který si oblékáme jako kabát. Charakter vychází ze srdce a duše člověka - z nejnvtnějšího jádra bytí, z existenciálního já. Charakter není něco, co člověk dělá; je to něco, čím člověk je. Pán Ježíš správně řekl:

- ♦ *Plemeno zmijí: Jak může být vaše řeč dobrá, když jste zlí? Čím srdce přetéká, to ústa mluví. Dobrý člověk z dobrého pokladu srdce vynáší dobré; zlý člověk ze zlého pokladu vynáší zlé" (Matouš 12,34-35).*

Základ charakteru spočívá na tom, v co člověk věří a co si myslí o sobě, druhých, společnosti, pravdě a, nakonec to nejdůležitější, o Bohu. Charakter, a tudíž i vedení, stojí na nemateriálních základech, na metafyzice a ontologii, nejen na empirickém chování. V samém jádru charakteru stojí víra a to buď: v pravého Boha, či víra v sebe, nebo víra v některého falešného boha.

Vedení a charakter jsou bytostně duchovní; nejsou mocí, postavením, výkonem, úkolem, "šéfováním" či ochotou nechat si posluhovat. Vedení a charakter jsou především zakotveny v tom, co si člověk myslí o Bohu - tedy v jeho víře.

Jestliže neexistuje Bůh, jestliže neexistuje věčný záznam toho, jak si jako vedoucí počínáme, jestliže nakonec zemřeme a nezůstane z nás nic, pak na tom, co děláme, konec konců tolik nezáleží. Můžeme dělat co se nám

zachce, v zájmu svých vlastních cílů. Pokud neexistuje dobré a zlé, morální a nemorální, pokud není soud, nikde se nebudeme zodpovídat za to, co jsme udělali nebo neudělali, pokud není nebe ani peklo, odměna ani trest, jestli smrtí všechno končí, pak skutečně na ničem nezáleží. Člověk si může myslet a dělat co chce. Konečným soudcem nade vším je vlastní já.

Jestliže však existuje Bůh, který naše skutky zaznamenává, pokud existuje dobré a zlé, morální a nemorální, pokud existuje věčnost, v níž budeme žít dál, pokud je nebe a peklo, pak je to, co jako vedoucí uděláme, velice důležité pro nás dnes, pro svět, v němž žijeme i pro nás navždycky. Máme zodpovědnost - a budeme k ní také voláni. Za naše myšlenky a činy, za to, jak vedeme a učíme a za výsledky našeho vedení a učení.

Proces vedení dnes potřebuje renesanci charakteru, nové zrození lidí, kteří by byli skutečnými duchovními vůdci a ne jen byrokraty a technokraty. Tradiční vedoucí-učitelé, pokud vůbec kdy byli efektivní, dnes efektivní nejsou. Staré vzory již nedokáží zabezpečit vedení na konci dvacátého století. A tak je zapotřebí renesance, nové zrození nových vedoucích-učitelů pro náš svět, který stojí tváří v tvář 21. století. Potřebnou obnovu však nelze vyrobit, získat ve škole či zdědit od rodičů. Žádná vláda ji nedokáže zakotvit v zákonech ani se nedá koupit na světových trzích. Nikdo si charakter nemůže zaplatit a nedokážeme si ho ani sami vyrobit. Obnova pochází z něčeho, co se událo v našem já, ne z něčeho, co jsme si koupili a oblékli si jako košili nebo kabát či strávili jako potravu. Je především osobní a duchovní, nikoli společná či společenská, i když později mívá společné a společenské důsledky.

Vize a vedoucí učitel

Ten, koho potřebujeme, je vedoucí, který snad má jasnou (nebo také ne zcela jasnou) vizi, ale který předá své

myšlenky ostatním členům korporace, organizace či jiným možným podřízeným. Pak požádá ostatní o jejich připomínky. Nesmí ovšem jít o přetvářku, kdy člověk prosí o přispěvek a vize je již hotová a jen čeká na schválení. Ale ještě důležitější je to, že zapojení spolupracovníků do procesu třibení vize působí, že pak vizi chápou, a ne pouze přijímají kvůli moci a postavení svého vedoucího. To vede k tomu, že se stávají vedoucí vůči svým podřízeným zranitelní, otevření a upřímní. Podřízení mají reálnou šanci provést ve vizi významné změny. Vedoucí se tak stávají zranitelní a otevření, což mnozí z nich vnímají jako velice nepříjemné. Znamená to však, že se k podřízeným chovají jako k opravdovým osobnostem a ne pouze jako ke kolečkům ve stroji. Podřízení jsou vedeni k tomu, aby společně s vedoucím přemýšleli, aby se zabývali skutečnostmi, které je obklopují a aby se k problému dokázali tvořivě a přímočaře, s vírou a odvahou vyjádřit. Vize patří celé organizaci nejen vedoucím. Vedoucí nemusejí lichotit, hrozit, užívat systému odměn a trestů či manipulovat lidmi k následování vize. Je to celé společenství, komu vize patří; nenáleží pouze vedoucímu. A lidé budou ochotně následovat vedoucího, jehož vize náleží všem, a ne pouze jemu.

Na světě je spousta lidí, kteří manipulují druhými, aby se přizpůsobili vizi svých vedoucích. Na světě existuje jen málo vedoucích, kteří si najdou čas, aby spolupracovali se svými lidmi na formování, modelování, navrhování a rozvíjení vize, o které všichni vědí, že je skutečně společnou vizí jejich organizace.

Budující, vizionářský vedoucí-učitel má vysoké mínění o hodnotě osoby. Nevnímá člověka jako někoho, koho je třeba "šéfovat". Vedoucí je tedy pastýřem a služebníkem, který slouží druhým, je zde pro druhé a s druhými.

Modelem pro pastýře - vedoucího učitele je Ježíš sám. Pán Ježíš neučil pouze to, jakými technikami a způsoby

vést, ale žil životem učitele. Vysvětloval, co stojí za jeho skutky, ukazoval svým učedníkům, co mají dělat a poskytoval jim příležitost, aby se i oni stali vedoucími.

Budující systém vedení a výuky zdůrazňuje určité faktory

1. Učení je růst a změna, která se děje v rámci procesu proměny vnitřních struktur poznávání, mravnosti a víry. Vedoucí a učitelé nejsou cvičeni: výcvik je vyhrazen pro psy a jiná zvířata. Lidem se pomáhá růst, učit se a rozvíjet ve všech oblastech jejich života, aby se v nich stali zralejšími.

2. Ten, kdo se učí, je za svou výuku zodpovědný. Ti, kdo jsou vyučováni, jsou vždy aktivní a jsou nejdůležitější částí vzoru učitel-žák. Vedoucí-učitel nemůže nikoho přinutit, aby se učil, tj. aby proměňoval své vnitřní struktury. To může jen žák sám.

3. Ten, kdo se učí, je v interakci se svým okolím, aby mohla výuka probíhat. Aby výuka skutečně probíhala, v jeho mysli musí docházet k určité nerovnováze. Vedoucí-učitel se snaží poskytovat takové zkušenosti, které budou stimulovat potřebu učit se a tím také růst.

4. Vedoucí-učitel své žáky nejen informuje, ale mluví s nimi i o sobě a o svém životě. Vedení a výuka je proces založený na vztazích, nejen "nalévání" údajů do hlav posluchačů.

5. Vedoucí-učitel pomáhá, umožňuje a usnadňuje výuku tím, že se snaží své žáky přivést do zdravého stavu duševní nerovnováhy. Pak jim vedoucí-učitel poskytne údaje, informace a zkušenosti, které pomohou jejich nerovnováhu zmírnit.

6. Vedoucí-učitel pracuje s procesem vnitřní výuky, ale nekontroluje ho. Kontrolu nad ním má nakonec pouze žák sám. Vedoucí-učitel potřebuje vědět, jak se lidé učí, rostou, mění a vyvíjejí. Může lidem s tím vším pomáhat. Bez těchto vědomostí "střílí" vedoucí-učitel naslepo. A ještě hůře, tyto věci mohou mít

negativní dopad na žáky, kteří se mohou naučit chybné poznatky či chybné postoje ve vztahu k vizi a poslání organizace.

7. Vedoucí-učitel poskytuje těm, kdo se učí, přiměřenou zpětnou vazbu ohledně pokroku, který žáci ukazují ve vztahu k určeným cílům a naplnění své vize.

8. Zdaleka nejdůležitějším výsledkem vedení a výuky je celistvý rozvoj osobnosti k podobě Krista. Konečným cílem každé lidské bytosti je její proměna ve svatého člověka s Ježíšem Kristem jako vzorem a cílem. Celistvý rozvoj je vnitřní proměnou a reorganizací našeho bytí skrze vnitřní reakce na údaje a zkušenosti. Proměna a reorganizace se projeví ve vnějším viditelném chování. V tomto procesu se formuje charakter, charakter, který vidí Ježíše Krista jako svůj vzor úplné zralosti a dokonalosti.

9. Vedoucí-učitel ty, kdo se učí, v jejich procesu výuky maximálně povzbuzuje. Vedoucí-učitelé nejsou nositelé informací, ale těmi, kdo pomáhají informace shromažďovat a strávit zkušenosti spojené s výukou. Tyto informace a zkušenosti se stávají živnou půdou pro proměnu vnitřního jádra, existenciálního středu těch, kdo se učí. Proces vnitřní transformace mohou dokončit jen sami žáci. Vedoucí-učitel při tomto procesu jen pomáhá a slouží.

Nejrůznější společenské, občanské, obchodní i církevní organizace mají dnes často problém s přechodem od starých metod výcviku vedoucích k novému způsobu výchovy vedoucích a učitelů. Arthur Linese klade sedm zásadních otázek, před kterými dnes církev v Americe stojí, snaží-li se posunout život církve od starého a ustáleného k novému. Jeho otázky mohou oprávněně oslovit nejen církev, ale všechny naše společenské instituce a podniky.

1. Chce organizace uchovávat tradici či zhodnocovat dědictví?
2. Chce organizace předávat dogma či kultivovat zvědavost?

30 ZÁPAS O DUŠI

3. Chce organizace diktovat morálku či rozvíjet rozhodování?
4. Chce církev získávat proselyty či formovat učedníky?
5. Chce organizace izolované členy nebo zralé vztahy?
6. Chce organizace rozmnožovat programy či budovat službu?
7. Chce organizace zachraňovat instituce či vnímat potřeby?

Důsledky a závěr

Takto pochopený proces budování vedoucích a učitelů vede k několika důležitým závěrům týkajících se možností, jak by společenské instituce, podniky, profesní skupiny, církve a další náboženské organizace měly v budování vedoucích-učitelů a učitelů-vedoucích postupovat. Vyjmenujme si je tedy:

1. Dříve, než lidé budou moci začít efektivně působit jako vedoucí-učitelé, potřebují znát alespoň základní fakta o lidském vývoji, o tom, jak vést člověka budujícím způsobem k růstu. To předpokládá řádné vzdělání vedoucího-učitele v oblasti rozvoje člověka a vlivu tohoto vývoje na výuku, růst a zrání.

2. Vedoucí-učitel musí znovu uchopit představu o tom, jak svoje povolání chápat a oceňovat. Vedení a učení není soutěž o popularitu; není to odměna za to, že znám "ty správné" lidi. Není to politická záležitost. Požadavky na vedoucího v Písmu jsou vysoké a náročné. Musíme se držet biblických standardů a nepodléhat typickým přístupům tohoto světa. Vedoucím a učitelům je svěřena zodpovědnost, protože jsou zodpovědní a spolehliví. (Viz 1. Samuelova 16,7; Numeri 11,16; 1. Timoteovi 3,1-13; 1. Petrův 5,1-10). To vše nás vyzývá k obnově našich nároků na vedoucí a učitele.

3. Boží lid, laici i duchovní, potřebují znovu definovat své chápání úlohy vedoucích-učitelů. Celý Boží lid, nehledě na jednotlivá povolání, by se měl stát efektivními budujícími vedoucí-

mi-učiteli. A stát se vedoucími a učiteli se netýká jen samotného náboženského společenství. Budující vedoucí-učitelé potřebuje i společnost jako celek. Všichni členové Božího lidu jsou Jeho služebníky; někteří z nich jsou pastýři, vedoucími a učiteli, kteří mají konkrétní úkol pomáhat v růstu Božího lidu. To vyžaduje ode všech našich oficiálních vzdělávacích institucí, představitelů církve i teologických škol vyrovnání se s novým chápáním vedení.

4. Lidé, kteří se mají stát vedoucími a/nebo učiteli, se nejlépe naučí, jak správně myslet a pracovat na základě zkušenosti, ne pouze díky absolvování kurzů či ještě hůře, výcviku. To vše nevzniká v učebnách nebo na jedno až třídním semináři. Učitelé vedoucích a učitelů musí být sami schopni mluvit o svých vlastních zkušenostech s vedením a vyučováním. To vyžaduje rozvoj zkušeností s výukou - učení se za chodu a ne jen zapisování poznámek ve třídě a skládání zkoušek.

5. Růst a prohlubování zkušeností vedoucích a učitelů si žádá čas. Musíme si uvědomit, že připravit si takové vedoucí-učitele, jací jsou v dnešní krizi zapotřebí, netrvá dny, týdny či měsíce, ale celé roky. To vyžaduje dlouhodobou koncepci přípravy vedoucích-učitelů podle navržených a rozpracovaných plánů, počínaje od přípravy vedoucích a učitelů od školních let přes léta dospívání až po dospělost a dále během ní.

6. Máme-li krizi vedení a vyučování odvrátit, musíme se jí začít zabývat již dnes, a i nadále v tom pokračovat, aby rychle došlo ke změně priorit, novému pochopení postavení vedoucího-učitele a novému definování jeho úlohy. Současná generace dětí, dospívajících i starší mládeže musí mít příležitost naučit se učit a vést již v období své životní formace. Jestliže zaváháme, krize se prohloubí a možná vyvolá krize ještě horší.

7. Univerzity, jiné oficiální instituce určené k primárnímu, sekundárnímu

i terciárnímu stupni vzdělávání, církve a denominace i jiné společenské organizace musejí začít přehodnocovat své programy pro přípravu vedoucích a učitelů. Největší organizace potřebují změnit svou představu o přípravě vedoucích-učitelů nejen pro svět dneška, ale také, což je neméně důležité, pro svět zítřka.

Téměř všechny společenské instituce a organizace se nacházejí v krizi vedení, to je očividné. Tuto krizi, částečně způsobenou nedostatkem efektivního vedení a budování učitelů, ještě posiluje všeobecný názor, že vedení a vyučování jsou dvě oddělené věci. Krizi posiluje také pohled na obecné vzory vedení a výuky jako na něco statického. Světské organizace, církve i jiné náboženské instituce potřebují toto paradigma změnit na paradigma dynamické a budující.

- John M. Dettoni, Ph.D.,
Kalifornie, USA -

*Pokud máte zájem o budoucí seminář,
napište nám do redakce.*

OPERATIVNÍ ROZHODNUTÍ

Třetinu naší země postihly ničivé záplavy a i v redakci proběhlo bouřlivé léto. Čtvrtého července je pro nás den, na který jen tak nezapomeneme. Odpoledne jsme dokončovali 53. číslo Zápasu o duši a ve chvíli, kdy Pavel ukládal poslední změnu, uhodil hrom a obrazovka počítače na okamžik zhasla. Zlomek vteřiny stačil aby celá práce, až na první tři stránky, zmizela nejen z obrazovky, ale i z paměti počítače. Museli jsme se smířit s tím, že podklady pro tiskárnu pošleme později. Ráno jsme odjeli do Bratislavy a předali disketu pro Slovenský překlad. V neděli jsme se vraceli do Čech přes Hodonín, Veselí, Ostrožskou Novou Ves, Uherské Hradiště, Brno. Navštívili jsme několik přátel a měli redakční poradu u Vičků ve Velké Bíteši. Celou cestu nám přšelo.

V pondělí večer jsme se nestačili divit. Oblast, kterou jsme projeli před dvaceti čtyřmi hodinami, byla zatopena vodou.

V pondělí odpoledne jsme odeslali nově připravené podklady do tiskárny v Ostravě. Jaké bylo naše překvapení, když záplavy postihly i Ostravu. Další dva týdny jsme nevěděli, zda materiál pošta doručila a v jakém stavu Ostravské tiskárny jsou.

Nakonec vše dobře dopadlo a toto obtížně narozené číslo se liší od všech ostatních malou technickou závadou vzniklou v tiskárně. Došlo k posuvu barvy a po pravé straně zůstal bílý pruh.

V minulém čísle jsme se s modlitbou obraceli na čtenáře s prosbou o finanční příspěvek na tiskový fond. To jsme netušili jaká katastrofa postihne naši zemi a zatím nevíme do jaké míry jsou postiženi samotní čtenáři. Povodeň nebyla jedinou zkouškou naší závislosti na štědrosti jednotlivců, přišla i změna v řadách našich dárců a sponzorů. Znovu opakujeme, nechceme zavádět plošné předplatné, ani omezovat službu čtenářům, proto oceňujeme každou, i malou finanční pomoc. Jako nevýdělečná organizace potřebujeme pomoc každého z Vás. Náklady na každého čtenáře jsou kolem 70 Kč ročně.

Abychom předešli finanční krizi či ohrožení existence časopisu, rozhodli jsme se po modlitbách a redakční poradě, že desátý ročník - od Vánočního čísla, bude ZÁPAS O DUŠI vycházet jako čtvrtletník, ale v rozšířeném vydání. Tímto způsobem ušetříme na poštovním a čtenáři nebudou ochuzeni ani o jednu stránku textu.

Všem se omlouváme, že neobdrželi avizované poštovní poukázky, nepodařilo se nám totiž včas zajistit novou objednávku poukázek. Příkládáme ji s modlitbou nyní.

**Český rozhlas Plzeň
změna času a frekvencí
na poslední straně**

Každou sobotu 7,00-8,00 a 21,00-22,00

**Připomínky a objednávky časopisu, kazet s pořady HCJB
- Dobrá novina, knihy "Zápas o duši" adresujte:**

České země

HCJB - ZoD Distribuce
P. & K. Steiger
Box 77
251 01 Říčany u Prahy

Slovensko

HCJB - ZoD Distribúcia
M. & A. Zavilla
Jiráskova 165/10
916 01 Stará Turá

Dobrovolné příspěvky můžete poslat poukázkou "A"

Název účtu:

ZOD - HCJB World Radio

Číslo účtu:

Komerční banka Brno
96538-621/0100

Názov účtu:

HCJB Rádiosieť ZOD Slovensko

Číslo účtu:

VUB Trenčín, exp. Stará Turá
49134-202/0200

Novinová zásilka
poštovné hrazeno
v hotovosti
u pošty
Velká Bíteš

WORLD
RADIO

HCJB - Dobrou novina denně zachytíte z Ekvádora

RÁNO: v létě v 7:30, v zimě v 6:30, tj. 5:30 UTC: **9765 a 9420 kHz - v pásmu 31 m.**

VEČER: v létě ve 20:30, v zimě v 19:30, tj. 18:30 UTC:

12 025 a 15 550 kHz v pásmu 25 a 19 m.

Český rozhlas Plzeň připravujeme každou sobotu 7:00 - 8:00 a 21:00 - 22:00

Velmi krátké vlny (VKV/FM): **106,7 105,3 103,4 102,4 100,8 95,8 91,0 MHz**

Proglas (Brno, Hostýn a Praděd) v sobotu od 6:30 do 8:00 (VKV):

107,5 90,6 a 93,3 MHz

ZÁPAS O DUŠI vydává nakladatelství A-ALEF, Bořivojova 29, Ostrava
Redaktoři Ing. Pavel a Klára Steigerovi, P.O. Box 77, 251 01 Říčany u Prahy
Jednatel Ing. Bohuslav Vlček, U stadionu 379, 595 01 Velká Bíteš
Tisknou OSTRAVSKÉ TISKÁRNY, Novinářská 7, Ostrava 1

Vychází šestkrát do roka. **NEPRODEJNÉ!**

Podávání novinových zásilek povoleno:

Oblastní správou pošt Brno č.j. P/2 - 3121/94 ze dne 13.9.1994.